

Alue-Integraattori

4/2003 30.9.

- tietoa aluekehityksestä
- information om regional utveckling

■ PÄÄKIRJOITUS Pysyvä erityisasema pohjoisen erittäin harvaan asutuille alueille..... 1	Interreg III C -yhteisöaloitteen toinen hakukierros 8 Urbact-seurantakomitea kokoontui 8 * Muuta Rakennerahastovarojen käyttö sähköisen viestinnän hankkeissa 9	■ KANSALLINEN ALUEPOLITIikka Hallituksen strategia-asiakirja – Aluepolitiikka 12 Alueellistamiselle valmisteilla pitkäjänteinen ohjelma 18 Alueiden kehittämisen tavoitteiden valmistelu 18 Seutukuntajako tarkistetaan 18 Maakuntaohjelmat itsearviointin kohteena 19 Helsingin seudun yhteistyön kehittämisessä tapahtuu 20 Aluekeskusohjelman jatko – Kaikki alueet jatkavat 20 Kaupunkiverkkotutkimus 22
■ EUROOPAN UNIONI Brysselin kuulumisia 2 Suomen aluepoliittiset esitykset HVK:ssa 2 Sapir-raportista aineksia Agenda 2007 –uudistukseen 3 * Tavoiteohjelmat Seurantakomiteoiden kokousaikataulu 4 * Yhteisöaloitteet ja pilotit Itämeren-ohjelman tarkistus teettää työtä 4 Pohjoisen Periferian viides hakukierros suljettiin 6 Interact-ohjelman toteutus etenee suunnitelman mukaisesti 7	■ POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ- JA ALUEPOLITIikka NÄRP:n kuulumisia 9 Rajaseutuverkosto osoittautui menestykseksi 10 Neljäs skotlantilais-pohjoismainen konferenssi 10	■ SVENSK RESUMÉ 23
	■ MUU KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ OECD:n kokouksia 11	

PÄÄKIRJOITUS

Pysyvä erityisasema pohjoisen erittäin harvaan asutuille alueille

Suomen hallituksen tärkein tavoite EU:n alue- ja rakennepolitiikan uudelle ohjelmakaudelle 2007–2013 on säilyttää nykyiset Pohjois- ja Itä-Suomen tavoite 1 -alueet. Tavoitteena on sekä näiden alueiden pysyttäminen tavoitteen 1 piirissä että nykyisen tukitason säilyttäminen. Tällä hetkellä näyttää siltä, että on helpompi saavuttaa tukitasotavoite kuin saada nämä alueet pidi-tyksi tavoitteen 1 piirissä.

Hallituksen tavoitteen molemmat osat ovat äärimmäisen tärkeitä. Rahaa tietysti tarvitaan. Ja sitä tarvitaan myös seuraavan ohjelmakauden jälkeenkin. Ovathan Pohjois- ja Itä-Suomen alueiden haitat ja ongelmat pysyviä. Millään politiikalla ei ratkaisevasti muuteta näiden alueiden erittäin harvaa asutusta, pitkiä etäisyyksiä, heikkoa saavutettavuutta Euroopan talous- ja muista keskuksista, kylmää ilmanalaa eikä kaikista näistä seuraavia korkeita kustannuksia.

Hallitus tavoitteleeekin nyt ratkaisua, jolla Pohjois- ja Itä-Suomen erittäin harvaan asuttujen alueiden haittojen ja ongelmien pysyvyys myös tunnustettaisiin. Tällainen ratkaisu voidaan saavuttaa vain EU:n perussopimuksen kautta.

Uuden perustuslaillisen sopimuksen sisällöstä päättää unionin hallitusten välinen konferenssi (HVK). Se alkaa 4.10.2003 Roomassa. Uuden perustuslaillisen sopimuksen päätarkoituksena on kehittää unionin instituutioita ja päätöksentekosääntöjä niin, että 25 jäsenen ja sitä suurempikin unioni kykenee toimimaan tehokkaasti.

HVK:ssa käsitellyn pohjana olevaa konventin ehdotusta perustuslailliseksi sopimukseksi ei ole helppo muuttaa. Vaikeata on varsinkin avata sopimuksen politiikkaosastoa. Vielä hankalammaksi muutosten tekeminen menee, kun kysymys on kansallisista erityisintresseistä.

Hallitus ja sisäasiainministeriö ovat kuitenkin tosissaan. Olemme valinneet erittäin aloitteellisen ja aktiivisen linjan. Sen puolesta toimimme taukoamatta tiiviissä yhteistyössä muiden jäsenmaiden ja komission kanssa. Juuri näinä päivinä neuvottelemme Ranskan, Espanjan ja Portugalin kanssa. Uskomme saavuttavamme tuloksia.

Tavoittelemme HVK:n kautta myös oikeusperustaa uudelle rahoitusvälineelle, jonka avulla Suomen ja Venäjän raja yli ja muuallakin unionin ulkorajoilla voitaisiin toteuttaa vaikuttavia yhteistyöhankkeita. Tämän asian ympärillä teemme myös laajaa yhteistyötä erityisesti EU-25:n itärajalla olevien valtioiden kanssa. Neuvottelukumppaneitamme ovat viime päivinä olleet muun muassa Slovenian pääministeri ja Puolan varapääministeri. Nämä molemmat maat tukevat pyrkimyksiämme.

Pekka Kilpi

SISÄASIAINMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

Alueiden ja hallinnon kehittämisosasto
Avdelningen för utveckling av regioner
och offentlig förvaltning

Brysselin kuulumisia

Euroopan unionissa on aina jokin suuri prosessi meneillään. Lokakuun alussa alkava hallitusten välinen konferenssi eli HVK on poikkeuksellisen tärkeä Euroopan tulevaisuuden kannalta. Tarkoituksena on saada aikaan sopimus Euroopan perustuslaista, jolla laajentunut unioni voisi selviytyä lähivuodet. Konventin laatima ehdotus on saanut yllättävän hyvän vastaanoton lähes kaikilla jäsenmaissa. HVK tullaan käymään pää- ja ulkoministeritasolla. Kokouksen määrä jää vähäiseksi. Jäsenmaat voivat käytännössä ottaa pari kolme tärkeintä asiaa esille. Olisi erittäin tärkeää, että Suomen aloite harvaanasuttujen alueiden turvaamisesta tulisi hyväksytyksi.

Toinen suuri kysymys on Agenda 2007 -valmistelu. Euroopan komissiossa käydään tiivistä keskustelua tulevan politiikan painotuksista. Komissio valmistelee budjettia sekä alue- ja rakennepoliittikka vuosille 2007–2013. Komission tarkoituksena on antaa vuoden lopulla budjettitiedonanto, mikä sisältää mm. budjetin rakenteen. Tässä yhteydessä ratkaistaan, miten Lissabonin strategian rahoitus, aluepolitiikka sekä muut politiikkasektorit kirjataan tulevaan budjettiin. On ymmärrettävää, että tässä yhteydessä monet komissaarit yrittävät päästä jakamaan komissaari **Barnierin** rakennerahastovaroja, jotka ovat

noin kolmannes koko unionin budjetista. Budjetin ja koheesioraportin valmistelu liittyvät kiinteästi toisiinsa. Johdopäätökset rakennepoliitikasta voidaan kirjoittaa koheesioraporttiin vasta, kun tietyt budjettilinjaukset on tehty. Komissaari Barnier pyrkii saamaan koheesioraporttiin komission kannan siitä, mikä on tulevan aluepolitiikan rahoitusuus.

Komission sisäinen keskustelu sai uutta väriä heinäkuussa julkistetusta Sapir-raportista, joka kohdisti kritiikkiä mm. aluepolitiikkaa kohtaan. Raportti on Prodin neuvonantajien laadittama kasvua koskettava asiantuntijaselvitys. Raportti sai nimensä puheenjohtajansa mukaan.

Komissio jatkaa edelleen sisäistä keskustelua ja pyrkii tekemään lokakuussa linjauksensa budjetin rakenteesta. Komission ei odoteta tekevän merkittäviä muutoksia vallitsevaan tilanteeseen aluepolitiikan ja muiden politiikkasektoreiden välillä. Jäsenmaat pääsevät ottamaan vielä kerran kantaa aluepolitiikan uudistukseen. Italia järjestää aluepolitiikka-ministerien kokouksen 20. lokakuuta Roomassa. Tämän jälkeen DG-Regio pääsee viimeistelemään koheesioraporttia, joka sisältää komission kannanoton tulevaan politiikkaan. Koheesioraportti on tarkoitus julkaisa samanaikaisesti budjettitiedonannon

kanssa.

Tuleva alue- ja rakennepoliittinen ratkaisu on siten vielä auki. Keskustelu jatkuu tiiviinä sekä komissiossa että jäsenvaltioissa. Suomi voi vielä vaikuttaa ratkaisun sisältöön antamalla vahvan ja varauksettoman tukensa alue- ja rakennepoliitikalle ja pitämällä tiukasti kiinni asetetuista tavoitteista. On ymmärrettävää, että nettomaksajamaat pyrkivät vähentämään maksuosuuksiaan unionin eri politiikkasektoreilla. Aluepolitiikasta ei kuitenkaan voida tinkiä, koska alueelliset erot lisääntyvät laajentumisen seurauksena ja unionin kilpailukyky mm. Yhdysvaltoihin verrattuna heikkenee.

Mikäli budjettikysymyksistä löytyy sopu, tulee komissio antamaan asetukset alue- ja rakennepoliitikasta neuvostolle laajentumisen jälkeen kesällä 2004. Niiden käsittely neuvostossa alkaa kuitenkin vasta vuonna 2005 uuden komission aikana ja kokonaisuus saataaneen valmiiksi viimeistään 2006 loppuun mennessä.

Kesän aikana komissiossa valmistui ohjeet siitä, kuinka rakennerahastojen varoja voidaan käyttää mm. laajakais-taverkon rakentamiseen. Tämä antaa mahdollisuudet siihen, että Suomessa voidaan käyttää aluekehitysrahaston (EAKR) varoja syrjäseutujen tietoyhteiskuntapalvelujen parantamiseen.

Paavo Pirttimäki

Suomen aluepoliittiset esitykset HVK:ssa

Suomi esittää hallitusten välisessä konferenssissa, että uudessa perustuslaillisessa sopimuksessa tulee luoda oikeusperusta pohjoisten erittäin harvaan asuttujen alueiden kehittämiselle sekä EU:n ulkorajojen yli ulottuvalle raja-alueyhteistyölle.

Pohjoisille erittäin harvaan asutuille alueille erityisasema

Suomen tavoitteena on saada pohjoisille erittäin harvaan asutuille alueille pysyvä erityisasema, jolla mahdollistetaan näiden alueiden kehittäminen tulevai-

suudessa EU:n rakennerahastojen ja tapauskohtaisesti valtiontukien kautta. Näiden alueiden erityisasema kirjattiin aikanaan Suomen ja Ruotsin liittymissopimukseen. Uudessa perustuslaillisessa sopimuksessa tulee kyseisten alueiden asema turvata siten, kuin se liittymisajankohtana määriteltiin.

Erityisaseman perustelut liittyivät erittäin harvaan asutukseen, pysyviin luonnonhaittoihin, syrjäiseen sijainnista sijaintiin, pitkiin etäisyyksiin ja heikkoon saavutettavuuteen sisämarkkinoiden ydinalueisiin ja kansallisiin keskusalueisiin nähden. Nämä erityisongelmat ovat pysyviä ja ne merkittä-

västi vaikeuttavat elinkeinon ja palveluiden kehittämistä Pohjois- ja Itä-Suomessa. Pysyvien maantieteellisten ongelmien lisäksi Suomen tavoite 1 -alueet kärsivät muista rakenneongelmista, kuten alhaisesta tulotasosta, yksipuolisesta tuotantorakenteesta, maatalouden kannattavuusongelmista, suppeista lähimarkkinoista, korkeasta rakennetyöttömyydestä ja sosiaalisesta syrjäytymisestä.

Pohjois- ja Itä-Suomen tavoite 1 -asema on Suomelle merkittävä myös taloudellisesti. Kaudella 2000–2006 Suomi saa tavoite 1 -tukea yhteensä 913

>

> miljoonaa euroa. Tämä on lähes puolet Suomen saamasta rakennerahastorahoituksesta.

Pohjois- ja Itä-Suomen tavoite 1-alueiden kehittäminen tarjoaa lisäarvoa EU:lle:

- edistämällä toimivan aluerakenteen ja pysyvän asutuksen säilyttämistä Suomen ja Venäjän välisellä 1 300 km pitkällä raja-alueella
- toimimalla EU:n porttina Luoteis-Venäjälle ja Barentsin alueen luonnonvarapotentiaalini hyödyntämiselle pitäen yllä ja kehittämällä
- toimivaa infrastruktuuri-, koulutus-, osaamis- ja logistiikkaverkostoa
- välittämällä hyviä käytäntöjä harvaan asuttujen ja syrjäisten alueiden kehittämisestä muualle Eurooppaan, esimerkiksi tietoyhteiskuntasovellutusten hyödyntäminen
- välittämällä erityisosaamista muualle Eurooppaan (arktinen teknologia, metsäosaaminen)
- tukemalla ainutlaatuisen arktisen luonnon ja kulttuuriperinnön säilyttämistä.

Oikeusperusta ulkorajayhteistyölle

Suomi esittää myös, että perustuslailliseen sopimukseen tulisi sisällyttää määräys kolmansien maiden kanssa tehtävää rajayhteistyötä koskevasta oikeusperustasta.

Laajentumisen myötä EU:n ulkorajayhteistyön rooli korostuu. Ulkorajayhteistyöltä puuttuu kuitenkin oikeusperusta. Unionilla ei ole sellaista instrumenttia, joilla voitaisiin rahoittaa yhteishankkeita ulkorajan molemmin puolin. Nykyisen perustamissopimuksen pohjalta voidaan Interreg-ohjelman kautta rahoittaa yhteishankkeen kustannuksia EU:n sisällä. Muilla ulkorajainstrumenteilla voidaan rahoittaa samantyyppisiä rinnakkaishankkeita toisella puolella rajaa. Nykyisen ulkorajayhteistyön ongelmana kuitenkin on se, että päätöksenteko-, toimeenpano- ja hallintomenettelyt poikkeavat eri rahoitusvälineiden välillä huomattavasti. Tämä vaikeuttaa ja hidastaa yhteishankkeiden toteuttamista.

Ilman nimenomaista oikeusperustaa komissio ei voi ottaa käyttöön sellaista instrumenttia, joka voisi tukea yhteis-

hankkeiden toteuttamista sekä EU:n sisällä että sen ulkopuolella. Oikeusperustan luominen tukisi myös nykyistä tehokkaamman päätöksenteko- ja toimeenpanojärjestelmän kehittämistä. Samalla hankkeiden vaikuttavuus paranisi ja niillä saataisiin enemmän yhteisön lisäarvoa. Esitys luoda oikeusperusta ulkorajayhteistyölle koheesipolitiikan kautta palvelisi jäsenmaiden intressiä pitkällä aikavälillä niin EU:n itärajalla, Balkanin alueella kuin Välimeren alueellakin. Esitys tukee myös Pohjoisen ulottuvuuden toimintaohjelman kehittämistä.

Suomen esityksellä on suora yhteys komission heinäkuussa 2003 esittämään uuteen Naapuruusinstrumenttiin. Komissio on tiedonannossaan (1.7.2003 COM(2003) 393) koskien uutta naapuruusinstrumenttia esittänyt ratkaisua, joka perustuu Interreg-yhteisöaloitteen toimintaperiaatteisiin ja joka mahdollistaisi yhteishankkeiden tukemisen ulkorajan molemmin puolin. Komission esitys edellyttää oikeusperustan sisällyttämistä perustuslailliseen sopimukseen.

Tiina Heiskanen

Sapir-raportista aineksia Agenda 2007 -uudistukseen

Euroopan komission puheenjohtaja **Romani Prodi** toi heinäkuussa oman lisänsä komission sisäiseen Agenda 2007 -keskusteluun komission ns. Sapir-raportin avulla. Prodi oli heinäkuussa 2002 tilannut ulkopuoliselta ekonomistiryhmältä arvion koko EU-politiikan toimivuudesta. Tämä **André Sapirin** johtaman ryhmän keskeinen sanoma oli, että EU-järjestelmä on epäonnistunut edistämään talouskasvua. Ryhmä esitti kuusikohtaisen uudistusohjelman: (1) sisämarkkinoihin enemmän dynamiikkaa, (2) lisäinvestointeja osaamiseen, tutkimukseen ja innovointiin (3) makrotaloudellisen politiikan parantaminen EMU:n puitteissa, (4) konvergenssi- ja rakennemuutospolitiikan uudistaminen, (5) päätöksenteon ja säädöstyön tehostaminen sekä (6) EU-budjetin uudelleensuuntaaminen.

EU:n budjettia tulisi uudistaa radikaalisti. Ryhmä esittää kolmea rahastoa: (1) kasvurahasto, (2) konvergenssira- hasto ja (3) rakennemuutosrahasto. Budjetin tulisi nykyistä selkeämmin tu-

kea EU:n hyväksymien Lissabonin tavoitteiden saavuttamista. Jos kokonaisbudjetti ei nouse nykyisestään, tulisi maataloustukia selvästi leikata ja varoja siirtää maaseudun kehittämiseen.

Kasvurahasto olisi rahastoista suurin ja sen avulla tuettaisiin tutkimus- ja kehittämistoimintaa (ml. innovaatiot), koulutusta sekä infrastruktuuria. Konvergenssi- ja rakennemuutosrahastot toimitaisivat ikään kuin nykyisten rakennerahastojen tilalla. EU:n varoja kohdistettaisiin konvergenssira- hastosta kahteen strategiseen painopisteeseen: hallinnon parantamiseen sekä investointeihin inhimilliseen ja fyysiseen pääomaan (erityisesti infrastruktuuriin). Konvergenssira- haston varat ulottuisivat vain köyhimmille maille. Muilta osin rakennetukea käytettäisiin melko valikoivasti. Rakennemuutosrahaston varat suuntautuisivat tukemaan ihmisiä, jotka ovat rakennemuutoksen myötä menettäneet työnsä, edistämällä heidän pyrkimyksiään kouluttautua uudelleen tai perustaa yritys. Rakennemuutosva-

roja voitaisiin käyttää koko unionin alueella. Kansallisella tasolla voitaisiin päättää varojen allokoinnista. Rakennemuutosrahaston avulla tuettaisiin myös maanviljelijöiden pyrkimyksiä uudistaa elinkeinoaan.

Koko kaksisataisivuinen raportti on löydettävissä komission puheenjohtajan kotisivulta.

(http://europa.eu.int/comm/commissioners/prodi/pdf/agenda_for_growing_europe_en.pdf)

Ne maat, jotka ajavat koheesipolitiikan perusteellista muuttamista siten, että EU lähinnä tukisi köyhimpiä maita, ovat pitäneet raporttia tärkeänä. Se antaa tukea myös niille, jotka haluavat rahoittaa horisontaalisia toimia, kuten EU:n tutkimuksen puiteohjelmaa, koheesipolitiikan kustannuksella. Ottaen huomioon, että raportti esiteltiin komission jäsenille näin myöhäisessä vaiheessa (heinäkuun puolessa välissä) on vaikea ymmärtää, miten olisi käytännössä mahdollista komission sisällä

>

>
sopia näin suurista muutoksia, jos samalla on tarkoitus pysyä aikataulussa. Kolmannen koheesioraportin esitykset ja samalla tuleva rahoituskehys pitää saada valmiiksi loka-marraskuussa, jotta esitys voitaisiin antaa joulukuussa. On todennäköistä, että alue- ja rakennepolitiikan uudistus etenee Barnierin linjausten pohjalta, mutta raportin keskeiset huolenaiheet eli kilpailukyvyyn, kasvupolitiikan ja innovatiivisuuden edistäminen näkyvät varojen suuntaamisessa. On myös mahdollista, että tutkimusohjelma saa selvästi nykyistä enemmän resursseja tai luodaan jokin uusi rahasto.

Komissio pitää 1.10. seuraavan budjettikokouksensa Sapir-raportin esittelyn jälkeen. Aluepolitiikan ministerit kokoontuvat 20.10. Roomassa. Siihen mennessä selvinnee, miten pitkälle Prodin asiantuntijaryhmän ajatukset ovat kantaneet.

Eniten auki ovat edelleen tavoitteen 1 ulkopuolella olevan politiikan sisältö ja yhteisöaloitteet. Komissio testasi Italiassa heinäkuussa (4.7.) uutta yhteistyöaloitetta "Cooperation" joka sisältäisi mm. nykyisen Interreg A -rahoituksen, TEN-rahoitusta ja rajaturvallisuuteen liittyvää rahoitusta. Tämä voisi ehkä olla yksi kompromissin palanen komission sisäisessä keskustelussa.

Mårten Johansson

Tavoiteohjelmat

POHJOIS-SUOMEN TAVOITE 1 -OHJELMAN

seurantakomitean kokous 24.11.2003, Helsinki, Diana-auditorio

ITÄ-SUOMEN TAVOITE 1 -OHJELMAN

seurantakomitean kokous 25.11.2003, Helsinki, Diana-auditorio

Lisätietoja:

Marja Taskinen,
puh. 09-1604 4504, s-posti: marja.taskinen@sm.intermin.fi
Anu Nousiainen,
puh. 09-1604 3457, s-posti: anu.nousiainen@sm.intermin.fi

LÄNSI-SUOMEN TAVOITE 2 -OHJELMAN

seurantakomitean kokous 27.11.2003, Helsinki, Diana-auditorio

ETELÄ-SUOMEN TAVOITE 2 -OHJELMAN

seurantakomitean kokous 28.11.2003, Helsinki, Diana-auditorio

Lisätietoja:

Pasi Rantahalvari,
puh. 09-1604 4682, s-posti: pasi.rantahalvari@sm.intermin.fi
Harri Ahlgren,
puh. 09-1604 4653, s-posti: harri.ahlgren@sm.intermin.fi

Yhteisöaloitteet ja pilotit

Itämeren Interreg IIIB -ohjelman tarkistus teettää työtä

Seuraava haku vuoden 2004 alussa

Kuten jo edellisessä Alue-Integraattorissa kerrottiin niin tänä syksynä ei ole Itämeren ohjelman hakua, vaan seuraava (viides) hakukierros järjestetään ensi vuoden alussa, jolloin uudet jäsenmaat voivat osallistua siihen täysipainoisesti. Haku avataan 12.1.2004 ja suljetaan 27.2.2004 ja päätökset hankkeista tehdään ohjauskomitean kokouksessa 3.-4.6.2004. Mahdollisesta Suomen valtion vastinrahoituksesta kannattaa kes-

kustella hyvissä ajoin ao. ministeriöiden (SM, YM, OPM, MMM) kanssa. SM:n vastinrahoituspäätökset tehdään noin 1-2 viikkoa ennen haun sulkemista. Tarkemmat aikataulut ja ohjeet vastinrahan hakemiseksi laitetaan SM:n kotisivulle (www.intermin.fi/alueellinen kehittämisen/EU-ohjelmatyö/Interreg/IIIB Itämeri) viimeistään tammi-kuun puolivälissä.

Seuraavaa hakua on pohjustettu mm. 16.-17.6.2003 Gdanskissa järjestetyllä partnerinhakutilaisuudella ja kesän aikana toteutetulla "ylimääräisellä" sie-

menrahahauulla, jotka molemmat rajattiin koskemaan toimenpidekokonaisuuksia 2.1 (kaupunkien kehittäminen ja verkostointi), 2.2. (liikenne ja tietoliikenne) sekä toimintalinjaa 3 (hallinnon kehittäminen), joissa on eniten rahaa jäljellä. Gdanskin tilaisuus keräsi noin 110 osallistujaa. Osallistujien painopiste oli selvästi tulevaisuudessa uusissa jäsenmaissa. Tilaisuudessa esiteltiin noin 35 hankeideaa. Useat niistä liittyivät toimintalinjaan 3, mutta niiden perusteella näyttäisi olevan selvää tarvetta tar-

>

> kentää minkälaisia hankkeita halutaan rahoittaa tämän toimintalinjan alla. Neljäs siemenraha-haku suljettiin 8.9.2003 ja se tuotti yhteensä 21 hakemusta, joista 5 on suomalaisvetoista. Hakemusten määrä on aivan kohtuullinen ja erityisen ilahduttavaa on suomalaisten hakijoiden aktivoituminen. Teemoittain tarkasteltuna kokonaista 13 hakemusta koski toimintalinjaa 3, 5 hakemusta toimenpidekokonaisuutta 2.2 ja 3 hakemusta toimenpidekokonaisuutta 2.1. Rahoituspäätökset on määrä tehdä lokakuun lopussa.

Ohjelman tarkistustyö käynnissä

Syksyn hakukierroksen pois jääminen on antanut mahdollisuuden panostaa enemmän valmisteluresursseja ohjelman välitarkistukseen. Tämä onkin tarpeen, koska tämän ohjelman osalta tässä työssä on otettava huomioon

- Interreg IIIB ohjelman väliarviointi,
- Interreg IIIB ohjelman tarkistaminen EU:n laajentumisesta johtuen,
- kahden uuden A-prioriteetin liittäminen osaksi Interreg IIIB ohjelmaa,
- Interreg IIIB ohjelman ja uusien A-prioriteettien "muuntaminen" ns. naapurisuusohjelmiksi, sekä
- vuosien 2004–2006 indeksointirahojen sisällyttäminen ohjelmaan.

Interreg IIIB -ohjelman väliarvioinnin suorittaa tanskalainen Ramböll/PLS. Työ käynnistyi keväällä ja raporttiluonnos esitellään väliarvioinnin ohjausryhmälle (Suomesta **Harry Ekestam**) 6.10.2003. Ryhmä tulee keskustelemaan siitä, mitä muutostarpeita väliarvioinnista aiheutuu ja tekemään esityksiä seurantakomitealle.

Laajenemisesta johtuva IIIB-ohjelman tarkistamistyö käynnistyi huhtikuussa, jolloin tätä varten asetettu työryhmä (task force) kokoontui ensimmäisen kerran. Suomea siinä edustaa Harry Ekestam. Painopiste on rahoitustaulukoiden ja hallintoelinten tarkistamisessa sekä ohjelma-asiakirjan teknisessä editoinnissa. Työrykkäsenä toimii Interreg IIIB -ohjelman sihteeristö, vastuuhenkilönä **Bo Löwendahl**. Uudet jäsenmaat ovat osoittaneet noin 27 milj. euroa EAKR-rahaa tähän ohjelmaan, mikä nostaa ohjelman koko EAKR-rahoituksen noin 128 milj. euroon (josta tähän asti sidottu noin 44 milj. euroa). Työryhmä kokoontui viimeksi 5.9.2003 Riiassa, jolloin sovittiin

mm. eräistä muutoksista ohjelma-asiakirjan rakenteeseen. Uusi versio on määrä toimittaa seurantakomitealle lokakuun alussa.

Kahden uuden A-prioriteetin valmistelu tapahtuu erillisissä työryhmissä (task force). Ns. "pohjoisen" Viro-Latvia-Venäjä -prioriteetin valmistelua vetää Viro ja "eteläisen" Latvia-Liettua-Valkovenäjä -prioriteetin valmistelua Latvia. Työryhmät kokoontuivat viimeksi 4.9.2003 Riiassa, jolloin pöydällä oli jo melko pitkälle valmistellut luonnokset. Ne eroavat kuitenkin eräissä suhteissa toisistaan. "Pohjoinen" prioriteetti jakaantuu kolmeen alueelliseen (rajakohtaiseen) toimenpidekokonaisuuteen, kun taas "eteläisessä" prioriteetissa määritellään temaattisia aiheita. Hallintoratkaisut poikkeavat myös osittain toisistaan. Kokouksessa sovittiin, että Riikaan perustetaan yhteinen sihteeristö näitä prioriteetteja varten. Siitä tulee Itämeren Interreg IIIB -ohjelman yhteisen sihteeristön kolmas konttori Rostockin ja Karlskronan lisäksi. "Pohjoisen" prioriteetin EAKR-rahoitus tulee olemaan noin 8 milj. euroa ja "eteläisen" noin 11 milj. euroa. Prioriteettiluonnokset liitetään seuraavassa vaiheessa osaksi Itämeren ohjelman kokonaisasiakirjaa

Riian kokouksissa 4.–5.9.2003 komissio esitteli uutta "New Neighbourhood Instrument" -tiedonantoa ja sen vaikutuksia ohjelman tarkistamistyöhön. Tacis CBC rahoitusraamista tullaan osoittamaan oma indikaatiivinen raami sekä Interreg IIIB -ohjelmalle että kullekin uudelle A-prioriteetille (jokaiselle näistä on luvassa noin 1–3 milj. euroa/vuosi kaudella 2004–2006). Naapurisuusohjelmakonseptiin liittyvät hallinnolliset ja päätöksentekoa koskevat tarkistukset otetaan huomioon jatkovalmistelussa. Naapurisuusohjelmanäkökulmasta voisi olla tarkoituksenmukaista jakaa molemmat uudet A-prioriteetit kahteen toimenpidekokonaisuuteen: yksi sisärajoitusta ja toinen ulkorajoitusta varten. Asiasta päättävät kuitenkin ao. maat (vertaa edellä).

Ohjelman seurantakomitea kokoontuu 16.–17.10.2003 käsittelemään valmistelutilannetta ja päättämään jatkosta. Pöydällä lienee silloin uusi yhdistetty ohjelmaluonnos, jossa on otettu huomioon väliarvioinnista ja EU:n laajentumisesta aiheutuvat tarkistukset ja liitetty mukaan uudet A-prioriteetit. Asiakirja on määrä toimittaa sen jälkeen komissiolle. Tavoitteena on saada tarkistettu ohjelma todettua vastaanotokelpoiseksi ennen vuodenvaihdetta.

Ohjelma-asiakirjan muokkaus jatkuu kuitenkin pitkälle kevättalvella mm. naapurisuusohjelmien valmisteluajankuluista johtuen. Koko uusi ohjelmakonaisuus voitaneen hyväksyä ensi kesän alussa.

Muutoksia sihteeristössä ym.

Ohjelman sihteeristössä tapahtuu jatkuvasti pieniä muutoksia. **Olli Löytynojalta** vapautunutta "programme-managerin" paikkaa haki yhteensä 44 henkilöä, joista suomalaisia 15. Heinäkuun alussa haastateltiin 5 hakijaa (joista 4 oli suomalaista). Valituksi tuli **Eeva Rantama**. Eeva on koulutukseltaan maanmittausinsinööri ja on väitellyt tohtoriksi aiheesta "New Institutions Supporting Endogenous Regional Development". Työkokemusta löytyy mm. Päijät-Hämeen ja Uudenmaan liitoista, sisäasiainministeriöstä ja kylätoiminnasta. Viime vuodet Eeva on asunut Etelä-Saksassa ja muuttaa nyt Rostockiin, jossa hän aloittaa 1.10.2003. Mainittakoon myös että **Mia Karlsson** on äitiyslomalla ja häntä tuuraa (Karlskronassa) tanskalainen **Anne Krag** Svendsen.

Lopuksi vielä pari verkottumisuutista. Ns. suomalaisten hankkeiden (= hankkeet joilla on suomalainen Lead Partner tai muuten vahva suomalainen edustus) verkosto piti kolmannen kokouksensa elokuun alussa Seilissä. Tämä yhteydenpito on osoittautunut erittäin hyödylliseksi. Verkostoa koordinoi Suomen kansallisen neuvonantavan työryhmän (sub-komitean) sihteerinä **Matti Lipsanen** (matti.lipsanen@hameenliitto.fi). Sen sijaan syyskuun lopulla Berliinissä pidettäväksi aiottu sub-komiteoiden toinen yhteistapaaminen on lykätty ensi keväälle.

Harry Ekestam

Pohjoisen Periferian Interreg IIIB -ohjelman viides hakukierros suljettiin, jatkossa siirrytään joustavampaan menettelyyn

Viides haku suljettu

Itämeren ohjelmasta poiketen Pohjoisen Periferian ohjelmassa järjestettiin myös toinen hakukierros tänä vuonna. Tämä ohjelman viides hakukierros suljettiin 15.9.2003. Hakemuksia tuli 8 kpl, eli suunnilleen saman verran kuin edellisillä kierroksilla. Kaksi hanketta oli mukana jo edellisellä kierroksella, muut ovat uusia. Neljässä hankkeessa on suomalaisia partnereita, kolmessa niistä Lead Partnerina. Hakemusten arviointi käynnistyy välittömästi. Sihteeristön vajaalukuisuudesta (ks. jäljempänä) joutu- en apua tekniseen tarkastukseen on luvassa Skotlannista (HIE) ja mahdollisesti myös hallintoviranomaisesta (Västerbottenin lääninhallitus). Kansalisten neuvo-antavien työryhmien (RAG) arviointityö painottuu lokakuulle ja Suomen RAG kokoontuu 22.10.2003. Hankkeista päätetään seuranta- ja ohjauskomitean (PMC) kokouksessa 27.-28.11.2003 Kööpenhaminassa.

Islannin, Färsearten ja Grönlannin mukaantulo ohjelmaan on herättänyt innostusta sekä näillä alueilla että muissa partnerimaissa. Ongelmaksi on kuitenkin tullut epäsuhta kysynnän ja rahoitusmahdollisuuksien välillä. Grönlannin tähän ohjelmaan osoittamat ns. EAKR-vastaavat varat uhkaavat loppua heti alkuunsa ja Islannin osalta jouduttiin edellisellä hakukierroksella leikkaamaan eräille hankkeille jo luvattua rahoitusta. Grönlanti on kuitenkin jo päättänyt tuplata panostuksensa ohjelmaan ja myös Islannissa pohditaan mahdollisuuksia lisätä panostusta. Toinen edellisen hakukierroksen jälkeen tehty parannus on, että ao. alueilla tiedotetaan tehokkaammin rahoitusmahdollisuuksien rajallisuudesta.

Liikkeellä olevien hankeideoiden suuresta määrästä huolimatta ohjelman toteuttamisen ongelmana on edelleen hakemusten pieni määrä. Kuten edellisessä Alue-Integraattorissa todettiin niin tämä voi ns. N+2 säännöstä joutu- en johtaa siihen, että osa ohjelman

EAKR-rahoituksesta menetetään. Tämä ilmeisesti vältetään tänä vuonna, mutta ensi vuosi näyttää ongelmallista ellei hankkeiden (ja niistä aiheutuvien maksatusten) määrä lisäänty. Vastaavia ongelmia on useissa muissa Interreg-ohjelmissa ja komissio onkin päättänyt järjestää ns. N+2 seminaarin 25.6.2003 Brysselissä. Pohjoisen Periferian ohjelmasta tilaisuuteen osallistuu sihteeristö ja hallintoviranomaisen edustaja. Sisäasiainministeriöstä tilaisuuteen osallistuu **Harri Martikainen**.

Siirtyminen uuteen hakumenettelyyn

Edellä mainittuja ongelmia käsiteltiin jo kesäkuun PMC-kokouksessa ja silloin päätettiin mm. lisätä sihteeristön mahdollisuuksia tukea hakijoita ennen hakemuksen jättämistä ja siirtyä ensi vuonna (syksyn hakukierroksen jälkeen) jatkuvaan hakuun ja mahdollisesti useampaan kuin kahteen päätöskokoukseen vuodessa. Uudistetun hakumenettelyn valmistelu on käynnissä ja päätöskokousten päivämäärästä päätetään lopullisesti marraskuun PMC-kokouksessa. Tällä hetkellä näyttää siltä, että ensi vuonna järjestetään kolme päätöskokousta, ensimmäinen ilmeisesti kevättalvella. Jotta hanke voidaan käsitellä päätöskokouksessa tulee (täydellinen) hakemus jättää sihteeristölle viimeistään noin kuusi viikkoa ennen päätöskokouksen päivämäärää, muuten sen käsittely siirtyy seuraavaan kokoukseen. Toivottavaa on, että hakijat hyödyntäisivät sihteeristön neuvontapalveluja hakemusta valmistellessaan.

Siirtyminen jatkuvaan hakumenettelyyn muuttaa myös Suomen valtion vastinrahan hakemismenettelyä tämän ohjelman osalta. Menettelyt selkiintynevät lähiaikoina. Asiasta kannatta olla yhteydessä ao. ministeriöihin (SM, YM, OPM, MMM) hyvissä ajoin ennen aiotua hakemuksen jättämistä. SM:n osalta tullaan tiedottamaan menettelyistä ministeriön kotisivulla

([www.intermin.fi /alueellinen/kehittaminen/EU-ohjelmatyo/Interreg/IIIB/Pohjoinen Periferia](http://www.intermin.fi/alueellinen/kehittaminen/EU-ohjelmatyo/Interreg/IIIB/Pohjoinen_Periferia)).

Sihteeristön lisäksi alueelliset kontaktihenkilöt (RCP) antavat neuvoja ja tukea hakijoille. RCP:t toimivat myös proaktiivisesti, pyrkien edistämään lupavien hankeideoiden kehittämistä hakemuksiksi. Ohjelman RAG:ien puheenjohtajat ja RCP:t ovat yhdessä identifioineet joitakin keskeisiä aiheita/teemoja tämän työn pohjaksi. Enemmän tietoa voi saada Suomen kontaktihenkilöltä **Jouko Jamalta** (jouko.jama@lapinliitto.fi).

Edellä mainittua temaattista lähestymistapaa tuetaan myös partenariaattien ja vastaavien tilaisuuksien kautta. Skotlannissa (ilmeisesti Edinburgissa) järjestetään 20.-21.11.2003 kutsupohjalta toteutettava "minipartenariaatti", jonka määrä pohjustaa seuraavaa varsinaista partenariaattia. Aiemmin lokakuuksi kaavailtu varsinainen partenariaatti on nyt siirretty pidettäväksi 17.-18.1.2004 Hurtigrutten-laivalla Trondheimin ja Bodön välillä. Asiasta tiedotetaan tarkemmin myöhemmin sekä Alue-Integraattorissa että luonnollisesti ohjelman kotisivulla www.northernperiphery.net.

Muutoksia ohjelman sihteeristössä

Ohjelman sihteeristön päällikön/vetäjän (Team Leader) paikka laitettiin hakuun kseäkuun lopulla. Määräaikaan 8.8.2003 mennessä saatiin 57 hakemusta (7 suomalaista), josta lyhyelle listalle valittiin 7 (ei suomalaisia). Lokakuun loppupuolella tehtyjen haastattelujen perusteella esille nousi kaksi kandidaattia, jotka kuitenkin molemmat joutuivat kieltäytymään tarjotusta paikasta. Valintaryhmä (Suomesta **Harry Ekestam**) päätti lopulta nostaa nykyisten kahden työntekijän asemaa ja nimetä keväällä palkattu **Niclas Forsling** sihteeristön vetäjäksi. Järjestely astui

INTERACT-ohjelman toteuttaminen etenee suunnitelmien mukaisesti

INTERACT-toimipisteet valittu

INTERACT-ohjelman seuranta- ja ohjauskomitea piti kolmannen kokouksensa 25.6.2003 Brysselissä. Puheenjohtajan toimi **Ebbe Poulsen** Tanskasta (puheenjohtajamaa vuoden 2003 alkupuoliskolla). Edustettuna olivat kaikki jäsenmaat Kreikkaa (syksyn puheenjohtajamaa!) lukuun ottamatta. Suomea edusti **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä. Paikalla oli myös tarkkailijoita kahdeksasta ei-jäsenmaasta. Keskeisenä kysymyksenä oli INTERACT-toimipisteiden valinta. Edellisessä kokouksessa oli annettu jatkovalmistelu tehtävä viidelle taholle ja nyt oli määrä tehdä lopullinen päätös asiasta. Tarkemmat esitykset oli saatu neljästä toimipisteestä. Tool Box -toimipisteen valmistelijaksi valittiin **Euregio Maas Rijn** oli joutunut luopumaan tehtävästä ja sihteeristö oli sen sijaan pyytänyt esityksen Espanjan Valenciassa sijaitsevalta Interreg IIC South -ohjelman hallintoviranomaiselta. Perusteellisen keskustelun jälkeen komitea päätti perustaa seuraavat neljä toimipistettä saatujen esitysten pohjalta:

- Info and Animation: Jämtlannin lääninhallitus (IIIA Ruotsi-Norjan hallintoviranomainen)
- Qualification and Transfer: Pohjanmeren IIIB -ohjelman sihteeristö (Viborg/Tanska)
- Managing Transition: Wienin kaupunki (IIC East -ohjelman hallintoviranomainen)
- IIC Coordination: IIC North -ohjelman sihteeristö (Rostock/Saksa)

Kaikkien edellä mainittujen osalta päätettiin joistakin ehdoista, jotka tulee täyttyä ennen sopimuksen tekemistä. Qualification and Transfer -toimipisteen toimintaan on tarkoitus sisällyttää eräitä ESPON:in esittämiä toimia. Erityisen paljon ehtoja määritettiin

Managing Transition -toimipisteelle. Sen toiminnan tulee selvemmin kohdistua komission tiedonannossa COM 437 mainittuihin raja-alueisiin (hakijamaihin rajoittuvat raja-alueet) ja yleensä ottaa paremmin huomioon alueiden esittämät tarpeet. Osana tätä tarkentamistyötä selvinnee myös Varsinais-Suomen liiton rooli. Tarkistettu esitys toimitetaan seuranta- ja ohjauskomitean jäsenille ennen sopimuksen solmimista.

Tool Box -toimipisteestä pyydetään tarkistettu esitys, joka on määrä hyväksyä kirjallisella menettelyllä. Tarkoituksena on, että tämä toimipiste voisi käynnistyä suunnilleen samassa aikataulussa muiden kanssa.

Hallintoviranomaiselle annettiin tehtäväksi tarkistaa toimipisteiden budjetit yhdessä ao. vetäjäorganisaatioiden kanssa. Tässä vaiheessa valmistellaan budjetit vain vuosille 2003–2006 ja jatkosta sovitaan myöhemmin tulosten perusteella.

Hallintoviranomaisen on määrä solmia sopimukset valittujen vetäjäorganisaatioiden kanssa niin pian kuin ehdot on täytetty ja budjeteista on sovittu, toivottavasti loka-marraskuussa. Muodollisena edellytyksenä on, että hallintoviranomaisen ja jäsenmaiden välinen sopimus on allekirjoitettu. Sopimuksen avoimna olevista kysymyksistä järjestettiin 9.10.2003 asiantuntijakokous Brysselissä, johon sisäasiainministeriöstä osallistui **Tuula Manelius** ja **Markku Saarela**. Sopimuksen sisältö saataneen hyväksytyksi lokakuun alussa.

INTERACT-toimipisteet laativat ensi töikseen vuoden 2004 työsuunnitelmansa. Niiden pohjaksi saadaan tietoa mm. parhaillaan toteutettavasta laajasta tarveanalyysistä. Työsuunnitelmat on määrä käsitellä ja hyväksyä seuranta- ja ohjauskomitean seuraavassa kokouksessa, joulukuussa 2003.

Ensimmäinen avoin haku suljetaan syyskuun lopulla

Seuranta- ja ohjauskomitean kokouksen yhteydessä, 26.6.2003, järjestettiin toinen INTERACT informaatiopäivä, jonka kohdejoukkona oli avoimen haun kautta haettavista projekteista (ohjelman toimintalinjat 2 ja 3.2) kiinnostuneet tahot. Osallistujia oli noin 150, Suomesta kuitenkin vain muutama (al-lekirjoittaneen lisäksi). Tilaisuudessa annettiin tietoa ensimmäisestä avoimesta hausta. Asiasta oli keskusteltu myös seuranta- ja ohjauskomiteassa edellisenä päivänä jolloin päätettiin, että ensimmäisessä haussa sidotaan enintään 60 % tähän tarkoitukseen osoitetuista varoista. Tarkoituksena on järjestää ainakin yksi hakukierros lisää, todennäköisesti ensi vuonna.

Ensimmäinen haku avattiin 25.7.2003, jolloin ilmoitus julkaistiin EU:n virallisessa lehdessä (C 176). Hakuaika päättyy 30.9.2003. Päätökset ensimmäisen kierroksen hankkeista tehdään seuranta- ja ohjauskomitean kokouksessa 9.–10.12.2003. Sisäasiainministeriö tiedotti kesällä avautuneesta hausta ja ministeriön vastinrahoitusmahdollisuuksista mm. maakunnan liitoille. Ministeriöön on otettu hyvin vähän yhteyttä asian tiimoilta. Tämä oli odotettua, koska aikaa oli vähän ja kokemustenvaihtohankkeiden valmistelu ja toteuttaminen muun toimen ohessa on aikaa ja resursseja vievää. Suomalaisen toimijoiden erityisosaaminen ja kokemus eurooppalaisessa katsannossa liittyy pitkälti ulkorajayhteistyöhön ja siksi voisi olla aiheellista valmistautua tähän aihepiiriin liittyvän hankkeen kehittämiseen seuraavalle hakukierrokselle.

Tietoa INTERACT:ista löytyy ohjelman kotisivulta

www.interact-online.net.

Harry Ekestam

> voimaan 16.9.2003. Vapaana oleva kolmas paikka on määrä täyttää ensi sijassa kahden viimeisimmän rekrytointikierroksen hakijoiden joukosta.

Sihteeristö kokee myös toisenlaisen

muodonmuutoksen kun se siirtyy isäntäorganisaationsa (Färsaarten edustusto) mukana uusiin peruskorjattuihin tiloihin Kööpenhaminassa marraskuun alkupuolella. Uudesta osoitteesta ja mahdollisesti muuttuvista puhelin- ym.

numeroista tiedotetaan seuraavassa Alue-Integraattorissa. Tietoa löytyy luonnollisesti myös ohjelman kotisivuilta.

Harry Ekestam

Interreg III C -yhteisöaloitteen toinen hakukierros

Interreg III C -yhteisöaloitteen valtion vastinrahoitussitoumusten toinen haku päättyi 29.8.2003. Sisäasiainministeriö sai peräti 21 suomalaisen partnerin hakemusta. Hakemusten varsinainen sisäänjätto kunkin vyöhykkeen sihteeristölle päättyi 26.9.2003.

Hakemuksista 20 sai rahoitussitoumuksen. Yksi hakemus hylättiin alueellisten kehystöimien (Regional Framework Operation, RFO) kiintiösääntönsä johdosta. Sääntönsä mukaan enintään kaksi RFO-hanketta voidaan hyväksyä kutakin maakuntaliittoumaa kohden ohjelman väliarviointiin eli vuoden 2003 loppuun mennessä. Aluekehityslain mukaan valtion rahoitusosuus voi olla enintään 70 prosenttia hankkeen kansallisesta vastinrahoituksesta. Ainoastaan erityisen painavista syistä tämä voidaan yksittäisen hankkeen kohdalla ylittää. Yhden hakijan osalta tällaiseksi syyksi katsottiin valtion viranomaisista koskeva kielto käyttää omia budjettivaroja omarahoitusosuuksena hankkeen rahoituksessa.

Seuraavassa taulukossa on yhteenveto valtion rahoitussitoumushakemuksista:

OHJELMATYYPPI	Haki SM:stä (euroa)	Päätös (euroa)
RFO (4 kpl)	311 880	181 880
INDIVIDUAL PROJECTS (13 kpl, joista viidellä suomalainen pääpartneri)	1 233 478	1 194 530
NETWORK PROJECTS (4 kpl, joista kolmella suomalainen pääpartneri)	446 020	436 010
KAIKKI HAKEMUKSET	1 991 378 (21 kpl)	1 812 420 (20 kpl)

Lopullisessa valinnassa käyttämättä jäävä myöntämisvaltuus siirtyy käytettäväksi kolmannen haun yhteydessä.

Kesän aikana valmistui yhteenveto ensimmäisen haun päätöksistä. Sen mukaan Pohjoinen vyöhyke toteuttaa ohjelmaa tehokkaimmin. Eteläinen vyöhyke (9 %) ja Läntinen vyöhyke (11 %) ovat sitoneet puolta vähemmän käytävissä olevia EU-varojaan verrattuna Itäiseen vyöhykkeeseen (18 %) ja Poh-

joiseen vyöhykkeeseen (23 %). Eteläisellä vyöhykkeellä on eniten ja Läntisellä vyöhykkeellä toiseksi eniten ohjelmarahoitusta. Läntisellä vyöhykkeellä haettiin puolta vähemmän (29 %) EUTukea kuin muilla vyöhykkeillä (63–68 %). Tilastoista ei ole nähtävissä, oliko hakemuksia vähemmän vai olivatko ne rahoitukseltaan pienempiä. Ensimmäisessä haussa ei hyväksytty yhtään raja-aluehoidushakemusta (Border region).

Ulla Blomberg

Urbact-seurantakomitea kokoontui

Urban-yhteisöaloitteen rahoituksesta osa käytetään kuluvaan ja edellisen rakerahastokauden Urban-ohjelmien ja pilottien kokemustenvaihtoa edistävään Urbact-ohjelmaan. Ohjelman seurantakomitea kokoontui toisen kerran 18.6. Pariisissa.

Seurantakomitea valitsi ensimmäiset kaupunkiverkostot

Kokouksen tärkein asia oli kaupunkiverkoston valinta. Lyhyehköstä hakujasta huolimatta sihteeristöön saapui 19 hakemusta, joissa oli mukana yli 100 kaupunkia. Näistä 13 oli niin pitkälle valmisteltuja, että sihteeristö toi ne päätettäväksi. Seurantakomitea lykkäsi osan päätöksistä syksyyn, yhdisti osan verkostoista ja pienensi kaikkien hyväksytyjen rahoitusta vähintään 10 %. Ilman näitä toimia rahoitus olisi riittänyt

vain ensimmäiselle hakukierrokselle. Koko ohjelmakaudeksi on varattu 5,5 miljoonaa euroa aluekehitysrahaston rahoitusta ja sama määrä kansallista. Nyt seurantakomitea teki rahoituspäätöksiä 2,2 miljoonasta eurosta. Teemoista suljettiin toiselta kierrokselta kansalaisten osallistuminen, ohjelmien hallinto, ulkomaalaisperäisen väestön integrointi, kaupunkiturvattomuus, tietoyhteiskunta ja nuoret, koska niihin oli jo tarpeeksi hakemuksia. Toisella kierroksella toivotaan hakemuksia erityisesti koulutus-, liikenne- ja ympäristöteemoihin.

Suomelle kokous oli menestyksellinen. Vantaa on mukana Venetsian vetämässä ulkomaalaisperäisen väestön ongelmia käsittelevässä UDIEX-verkostossa ja Helsinki Malmön nuorten koululaisten ongelmiin keskittyvässä verkostossa. Lisäksi valittiin Rooman (kansalaisosallistuminen), Bristolin (nuoret),

Liverpoolin (julkinen-yksityinen kumppanuus), Lillen (kulttuuri ja luova teollisuus) ja Syracusan (integroitu lähestymistapa) verkostot.

Hallintoviranomaisen ja jäsenvaltioiden välillä valmistellaan sopimusta rahoitusjärjestelyistä

Ranskan ja jäsenvaltioiden välillä tehdään sopimus rahoitusjärjestelyistä. Sopimusta on luonnosteltu Interact-ohjelman pohjalta. Seurantakomitea päätti siirtää jatkovalmistelun perustamaansa rahoitustyöryhmään.

Seurantakomitea kokoontuu seuraavan kerran 5.11. Kokouksen pääaiheina ovat päätösten tekeminen nyt syksyyn siirretyistä verkostoista ja toisen kierroksen hakemusten käsittely.

Mika Honkanen

Muuta

Uudet suuntaviivat rakenerahastovarojen käyttöön sähköisen viestinnän hankkeissa

Komissio julkaisi heinäkuun lopulla valmisteluasiakirjan (Guidelines on Criteria and Modalities of implementation of Structural Funds in support of Electronic Communications, SEC(2003)895) rakenerahastovarojen käytöstä sähköisen viestinnän alalla. Asiakirja liittyy Sevillan Eurooppa-neuvostossa vuotta aiemmin hyväksytyyn eEurope 2005 -toimintasuunnitelmaan, jonka tavoitteena on saada laajakaistaverkot ja niihin liittyvät Internet-palvelut laajaan käyttöön koko EU:n alueella. Pääosin laajakaistaverkot rahoitetaan markkinaperusteisesti, mutta rakenerahastoista voidaan tukea verkkojen rakentamista maaseudulla ja syrjäisillä alueilla. Rakenerahastojen tuella pyritään ehkäisemään ja kaventamaan alueiden välistä ”digitaalista kuilua”.

Asiakirja antaa tietoa säädöspohjasta, joka sähköisen viestinnän rakenerahastohankkeita alueella suunnittelevien ja toteutettavien tahojen tulee ottaa huomioon. Asiakirja sisältää joukon yleisiä kriteerejä ja toimintamalleja, jotka auttavat arvioimaan ja valitsemaan hankkeita.

Kriteeristön tavoitteena on:

- rohkaista alueilla toimivia viranomaisia toteuttamaan hankkeita, jotka tukevat alueen yleistä kehittämisstrategiaa
- varmistaa, että alueen ominaispiirteet otetaan huomioon toimia kohdennettaessa
- taata rahoitettavan teknologian riippumattomuus

- varmistaa, että rahoitettava infrastruktuuri on avoin kaikille operaatoreille ja palvelujen tuottajille ja että ja että toimenpiteet eivät vaaranna kilpailua.

Asiakirja täydentää aiempaa ohjelmien välitarkistuksen ohjeistusta ja rohkaisee suuntaamaan rakenerahastovaroja syrjäisten alueiden kilpailukyvyyn parantamiseen muun muassa nopeiden internet-yhteyksien ja langattoman viestinnän investointien avulla.

Valmisteluasiakirja löytyy komission nettisivuilta osoitteesta:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/working/sf2000_en.htm

Marja Taskinen

POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ- JA ALUEPOLITIikka

NÄRP:in kuulumisia

NÄRP on ehtinyt kokoontua kahdesti edellisen Alue-Integraattorin ilmestymisestä. Vuoden toinen NÄRP-kokous pidettiin 17.6.2003 Tartossa, rajaseutukonferenssin yhteydessä (ks. erillinen juttu). Puheenjohtajana toimi **Brita Saxton** Ruotsista ja Suomea edustivat **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä, **Eija Laineoja** kauppaja- ja teollisuusministeriöstä ja **Tiina Tihlman** ympäristöministeriöstä. NÄRP päätti myöntää jo aiemmin varatun tämän vuoden osuuden (DKK 2.000.000) Nordregion monivuotiseen tutkimusohjelmaan. Uutena avauksena varattiin alustavasti DKK 655.000 vuodessa pohjoismaisen henkilön kytkemiseen projektimuotoisesti ESPONin sihteeristöön kahdeksi vuodeksi. Asiasta päätettiin kirjallisesti kesän lopulla, kun oli saatu ao. henkilön, tanskalaisen Flemming Thornaesin **CV. Thornaes** tulee muun työnsä ohessa toimimaan ”poh-

joismaisena linkkinä” ESPON:in sihteeristöön. NÄRP päätti myös jatkaa lähialueiden rajaseutuverkosto-hanketta (ks. erillinen juttu) ensi vuonna ja varasi siihen DKK 400.000 vuoden 2004 budjetista. Lisäksi päätettiin toteuttaa rajaseutualueiden väliarviointi ns. itsearviointina ja best practice -seminaarina syksyn aikana sekä käsiteltiin syyskuun skotlantilais-pohjoismaista seminaaria ja syksyn aluepoliittista ministerikokousta.

Vuoden kolmas NÄRP-kokous pidettiin 10.9.2003 Tukolmassa, ja tavanomaisen tapaan sen yhteydessä pidettiin myös yhteiskokous Nordregion hallituksen kanssa. NÄRP-kokouksen puheenjohtajana toimi taas Brita Saxton Ruotsista ja Suomea edusti Harry Ekestam. Kokouksessa tarkennettiin syksyn ministerikokouksen teemoja, päätettiin rajaseutualueiden väliarviointin ohjeistuksesta, keskusteltiin Länsi-

Pohjola yhteistyöstä (asian käsittelyä jatketaan marraskuun kokouksessa) ja päätettiin jatkaa baltialaisille suunnitellijoille suunnatun koulutuksen rahoittamista (Nordregio toteuttaa). NÄRP:in ja Nordregion hallituksen yhteiskokouksessa saatiin informaatiota uusista tutkimushankkeista, käyttäjätutkimuksesta ja lähivuosien työohjelmasta. Useiden Nordregion nykyisten tutkijoiden sopimus päättyi lähivuosina ja haasteena on säilyttää kertynyt osaaminen henkilökunnan vaihtuessa.

Pohjoismaisten alueministerien kokous pidetään tänä vuonna 29.10.2003 Oslossa, Pohjoismaiden Neuvoston istunnon yhteydessä. Kokouksen teemoiksi on valittu ”EU:n laajentumisen vaikutukset pohjoismaiseen aluepolitiikkaan” sekä ”Rajaseutuyhteistyö”. Jälkimmäiseen teemaan toivotaan myös pääsihteerin **Unckelin** ja selvitysmiehen **Schlüterin** osallistuvan, muussa tapauksessa se korvataan teemalla ”Kulutukset ja alueellinen kehitys”.

>

Lähialueiden rajaseutuverkosto osoittautunut menestykseksi

NÄRP:in keväällä 2002 käynnistämän lähialueiden rajaseutuverkosto -hankkeen ensimmäinen toimintavuosi huipentui 16.–17.6.2003 Tartossa pidettyyn konferenssiin, johon osallistui noin 100 edustajaa pohjoismaiden, Baltian maiden ja Venäjän raja-alueilta, Pohjoismaiden ministerineuvostosta ja eri maiden hallinnosta sekä useista alueellisista yhteistyöorganisaatioista (mm. CLRAE, AEBR, CBSS, BEAC, BSS-SC ja UBC). Konferenssissa kuultiin parikymmentä alustusta ja keskusteltiin rajaseutu-yhteistyöstä Itämeren alueel-

la, sen hyödyistä alueen maille ja alueille sekä sen näkymistä ja haasteista EU:n laajentumisen jälkeen. Lisäksi oli järjestetty tapaamisia pohjoismaisten ja lähialueiden rajaseutu-yhteistyöorganisaatioiden välillä. Konferenssi vahvisti entisestään hankkeen tuntemusta alueella ja loi pohjaa läheisemmälle yhteistyölle pohjoismaisten ja lähialueiden rajaseutuorganisaatioiden välillä.

NÄRP piti kokouksen konferenssin yhteydessä (ks. erillinen juttu) ja totesi hankkeen erittäin onnistuneeksi sekä päätti myöntää sekä omaa rahaa (DKK

400.000) että tukea rahoituksen (DKK 700.000) hakemista PMN:n lähialueohjelmasta hankkeen jatkamiseksi vuonna 2004. Hankkeen veräjänä jatkaa Sarunas Radvilavicius. Syksyllä (viikolla 42) järjestetään järjestyksessä toinen koulutustilaisuus, tällä kertaa Kaliningradissa. Yhteistyöverkoston 12 rajaseutuorganisaatiota esittelevä julkaisu valmistuu lähiaikoina. Hankkeen ohjausryhmä kokoontuu syyskuun lopulla keskustelemaan vuoden 2004 työohjelmasta.

Harry Ekestam

Neljäskotlantilais-pohjoismainen konferenssi pidettiin Örnköldsvikissä

Vuoden alusta lähtien valmisteilla ollut neljäskotlantilais-pohjoismaisen yhteistyökonferenssi pidettiin 7.–9.9.2003 Örnköldsvikissä Ruotsissa. Konferenssiin osallistui runsaat 50 pohjoismaiden ja Skotlannin hallinnon, alueiden, yhteistyöhankkeiden ja tutkimus-

laitosten edustajaa. Suomesta konferenssin osallistujat **Mårten Johanson** ja **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä, **Pauli Tiainen** Finnverasta, **Esko Lotvonen** Lapin liitosta ja **Eero Vilhu** Kainuun liitosta. Konferenssissa kuultiin parikymmentä alustusta ja keskusteltiin mm. aluekehityksen ja aluepolitiikan ajankohtaisista trendeistä eri maissa, skotlantilais-pohjoismaisesta yhteistyöstä ja sen tulevaisuudesta, Interreg IIIB rahoituksella rahoitettuja yhteistyöhankkeista sekä EU:n rakennepolitiikan tulevaisuudesta laajentuneessa EU:ssa, erityisesti perifeeristen alueiden näkökulmasta. Paljon kiinnostusta herätti Nordregion ja skotlantilaisen EPRC tutkimuslaitoksen yhdessä tekemä analyysi Pohjoisen Periferian Art. 10 ohjelman ja Pohjanmeren Interreg IIC ohjelman rahoittamista skotlantilais-pohjoismaisista yhteistyöhankkeista (Trans-national Nordic-Scottish Co-operation: Lessons for Policy and Practice). Selvitys osoittaa kuinka vaikeaa on levittää hankkeissa saatuja kokemuksia ja tietoa itse pro-

jektioorganisaation ulkopuolelle. Selvitys on viimeistelyvaiheessa ja julkaistaan myöhemmin syksyllä. Konferenssin loppupäätelmissä viitataan yhteistyön tuloksiin ja todetaan nykyisen yhteistyöohjelman toimivan edelleen yhteistyön kehikkona vuoden 2005 loppuun. Sen toteuttamiseen kaivataan kuitenkin aktiivisempaa otetta ja panostusta joihinkin strategisesti tärkeisiin hankkeisiin. Kontaktiryhmän (Liaison Group) ohjaavaa roolia toteuttamisessa tulisi vahvistaa. Kontaktiryhmälle haluttiin myös antaa tehtäväksi pohtia laajemmin yhteistyön edellytyksiä pidemmällä aikavälillä ja esittää suosituksensa hyvässä ajoin ennen vuoden 2005 loppua. Kontaktiryhmä (jossa Suomea edustaa Harry Ekestam) kokoontuu seuraavan kerran 15.10.2003 keskustelemaan jatkotoimenpiteistä. Lisää tietoa konferenssista löytyy skotlantilais-pohjoismaisen yhteistyön kotisivuilta (www.eprc.strath.ac.uk/nordic).

Harry Ekestam

>

Seuraava NÄRP-kokous pidetään heti ministerikokouksen jälkeen, 29.10.2003 Oslolla. Vuoden viimeinen NÄRP-kokous pidetään 26.11.2003 Kööpenhaminassa. Edellisenä päivänä (25.11.2002) pidetään rajaseutualueiden best practice -seminaari, myös se Kööpenhaminassa.

Muista syksyn tapahtumista mainittakoon tämän vuoden toinen ns. aluepolitiikan työpaja, joka pidetään Helsingissä 13.–14.10.2003. Siihen osallistuu keskus- ja aluehallinnon edustajia kaikista pohjoismaista ja itsehallinto-alueilta.

Tässä yhteydessä on myös syytä muistuttaa Nordregion kurssitarjonnasta, erityisesti URSA- ja SIRIUS-kurkseista. Lisää tietoa löytyy Nordregion kotisivuilta www.nordregio.se.

Harry Ekestam

OECD:n kokouksia

Kokous aluepolitiikan päättäjille

OECD järjesti 25.–26.6. Martignyssä Sveitsissä kokouksen aluepolitiikasta päättävälle ministereille ja korkeille virkamiehille. Kokouksen tärkein teema oli alueellisen kilpailukyyn edistäminen globaalissa taloudessa. Muina teemoina olivat hyvän alueellisen hallinnon vahvistaminen ja aluekehityskomitean rooli aluepolitiikan kansainvälisenä foorumina. Kokouksen avaussanat lausui pääsihteeri **Donald J. Johnson**.

Kokouksessa peräänkuulutettiin innovaatioita ja tehokkuutta aluepolitiikkaan

Taloukasvu ja sosiaalinen koheesio edellyttävät alueiden kilpailukyyn nostamista. Taloukasvun tulee perustua alueiden vahvuuksiin. Tärkeää on hyödyntää alueiden käyttämättömiä voimavaroja ja tehdä alueista houkuttelevia yritysten sijainti- ja sijoituskohteita. Alueellista kilpailukykyä ei voi rakentaa perinteisen tukipolitiikan varaan. Tukien on korvattava puutteita alueiden kehitysmahdollisuuksissa. Toimenpiteitä on keskitettävä voimakkaammin yritysten toimintaedellytysten sekä ympäristön kehittämiseen. Rakenteelliset kehityksen esteet on poistettava ja keskityttävä haasteisiin, kuten työttömyyteen, ongelmallisiin kaupunkialueisiin, julkisten palvelujen puutteisiin ja maaseutualueiden muuttotappioon. Sektoripolitiikasta on siirryttävä eri toimijoiden laajaan yhteistyöhön. Tämä auttaa saavuttamaan taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristötavoitteet.

Jäsenmaat esittelivät kokemuksiaan uudesta aluepolitiikasta. Suomen puheenvuorossa todettiin Suomen uuden aluepolitiikan olevan linjassa OECD:n aluepoliittisten linjausten kanssa. Suomi on rakentanut tulevaisuuttaan tiedon ja osaamisen varaan. Esimerkkinä esiteltiin osaamiskeskusohjelma. Se edustaa parhaimmillaan suomalaista innovaatio- ja teknologiapolitiikkaa ja ohjelmaperusteista aluepolitiikkaa. Useissa kansainvälisissä kilpailukyky-mittauksissa Suomi on todettu maailman kilpailukykyisimmäksi taloudeksi.

Aluepolitiikan kannalta hallinto on haaste, koska sektoripolitiikat eivät riitä aluepoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tarvitaan eri toimijoiden laajaa yhteistyötä ja koordinaatiota kaikilla hallinnon tasoilla. Erityisen tärkeää on toimiva alue- ja paikallishallinto. Yhä tärkeämmäksi on tullut julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuus. Kansalaisyhteiskuntaa tarvitaan myös paikallisten hankkeiden toteutuksessa.

Apulaispääsihteeri **Richard Hecklingerin** mukaan OECD lisää tiedotusta aluepoliittisesta työstään. OECD ei halua tehdä kaksinkertaista työtä EU:n kanssa, vaan yhteistyölle on tarvetta. Toisaalta EU:n näkökulma on Euroopassa, OECD:n on globaali. Taloukasvu on OECD:n päätavoite, mutta se on ollut viime aikoina hidasta. Lisäksi ikäpommei uhkaa. Tulevaisuuden haasteet voidaan kiteyttää kolmeen kirjaimeseen (3P): population, participation, production.

Aluekehityskomitean kokous 27.6.

Aluekehityskomitean työhön oltiin tyytyväisiä. Seuraavaan kokoukseen 26.–27.11.2003 mennessä valmistuu ensimmäinen luonnos uudeksi mandaatiksi ja työohjelmaksi. Käytännön työtavoitteen hyvien käytäntöjen esittelyä kehitetään edelleen.

Kokouksessa hyväksyttiin Wien–Bratislavan metropolikatsaus, joka kuuluu samaan sarjaan Helsingin metropo-

likatsauksen kanssa. Metropolikatsauksista harkitaan vertailun tekemistä. Lisäksi OECD on selvittänyt infrastruktuurin ja alueellisen kehityksen yhteyttä. Selvitystyössä on tarkasteltu erityisesti kovan ja pehmeän infrastruktuurin merkitystä kehityksessä.

Alueindikaattoryöryhmän kokous Lausannassa 23.–24.6.

Alueindikaattoryöryhmä tukee aluekehityskomiteaa analysoimalla ja tarkastelemalla eri politiikkojen alueellisia vaikutuksia – myös kaupungin ja maaseudun näkökulmasta. Lisäksi ryhmä kehittää alueellisia indikaattoreita ja luokitteluja jäsenmaita vertaileviin tutkimuksiin. Ilman luotettavia mittareita ei voida arvioida aluepolitiikan menestystä tai alueellista kilpailukykyä.

OECD käynnistää tutkimuksen maahanmuuttopolitiikan alueellisista näkökulmista. Esiselvityksen mukaan OECD-maissa ulkomaalaisten keskittyminen pääkaupunkiseudulle on yleistä. Väestö puolestaan ikääntyy voimakkaammin pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Ikääntyminen on pahinta syrjäisillä ja harvaan asutuilla alueilla, joiden valmiudet vastaanottaa ulkomaalaisia ovat heikot. Jos maahanmuutto lisääntyy merkittävästi ja suuntautuu kuten tähän asti, se osaltaan syventää alueellisia eroja.

Suomesta korkean tason ja aluekehityskomitean kokouksiin osallistuivat: **Veijo Kavonius SM**, **Ulla Koski YM**, **Matti Pietarinen KTM** (pl. komitea) ja **Mika Honkanen SM** (ml. alueindikaattoryöryhmä).

Mika Honkanen

Aluekeskukset puntarissa

Arviointifoorumi 9.12.2003 alkaen klo 13
Säätytalo, Helsinki.

Valtioneuvoston vuonna 2001 käynnistämä aluekeskusohjelma on edennyt ensimmäiseen väliarviointivaiheeseen. Sisäasiainministeriöllä on ilo kutsua yhteistyökumppanit

Aluekeskukset puntarissa –arviointifoorumiin.

Foorumin teemoina ovat:
aluekeskusohjelman I vaiheen (2001–2003) tulokset sekä
II vaiheen (2004–2006) tavoitteet ja tehokas toteutus.

KUTSU TULOSSA. VARAA AIKA JO KALENTERISTASI.

Hallituksen strategia-asiakirja

Hallituksen strategia-asiakirja hyväksyttiin iltakoulussa 17.9.2003. Julkaisemme tässä otteen asiakirjan aluepoliittisesta osasta. Koko asiakirja on luettavissa valtioneuvoston nettisivulta.

Parannetaan alueellista tasapainoa sekä vahvistetaan alueita ja seutuja

Valtakunnalliset alueiden kehittämistavoitteet ja -menetelmät

Hallitus harjoittaa alueelliseen tasapainoon tähtäävää politiikkaa. Tavoitteena on erojen kaventaminen alueiden kehittämisedellytyksissä, muuttoliikkeen ja väestörakenteen tasapainottaminen sekä palvelurakenteen turvaaminen koko maassa. Tässä tarkoituksessa hallitus edistää maakuntien liittojen, valtionhallinnon (erityisesti työvoima- ja elinkeinokeskusten) ja elinkeinoelämän yhteistyötä niin, että nämä yhdessä muiden alueella toimivien organisaatioiden kuten kuntien, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa kokoavat alueen voimavaroja yhteen edistääkseen alueen toimintaedellytyksiä ja kehitystä.

Hallitus hyväksyy loka-marraskuussa 2003 alueiden kehittämislain edellyttämät alueiden kehittämisen valtakunnalliset tavoitteet. Niissä täsmennetään ja täydennetään hallitusohjelman ja tämän strategia-asiakirjan tavoitteita ja toimenpiteitä. Hallitus saattaa alueiden kehittämisen valtakunnalliset tavoitteet eduskunnan tiedoksi samassa selonteossa, jota eduskunta on edellyttänyt rakennerahastojen kansallisesta hallinnoinnista, kevätistuntoaudella 2004.

Vahvistetaan koko maan kattavaa aluekeskusverkostoa ja sen vaikuttavuutta

Maassa tarvitaan riittävä määrä kasvavia ja kehittyviä keskusseutuja, jotta niin ihmisille kuin yrityksillekin voidaan turvata hyvät elämisen edellytykset maan kaikissa osissa ja maan kaikki henkiset ja aineelliset voimavarat saadaan tehokkaasti hyödynnettyiksi. Tätä varten on käynnissä aluekeskusohjelma. Sen puitteissa vahvistetaan olemassa olevia 34 aluekeskusta tähdäten siihen, että kasvun ja kehityksen vaikutukset ulottuvat mahdollisimman laajalle ja myös niiden seutujen ulkopuolelle, joilla aluekeskukset toimivat.

Aluekeskusten myönteisten kehitysvaikutusten ulottamiseksi mahdollisimman laajalle tehostetaan aluekeskusten ja niitä ympäröivien seutujen verkottumista. Tässä ovat keskeisessä asemassa kunnat, elinkeinoelämä, oppilaitokset ja tutkimusyksiköt. Verkottumisen avulla pyritään ulottamaan osaamista myös aluekeskuksia ympäröivien seutujen elinkeinopohjan laajentamiseen ja vahvistamiseen.

Aluekeskusohjelman yleiset tavoitteet

- Aluerakenteen tasapainottaminen
- Koko maan kattava kasvavien ja kehittyvien keskusten verkosto, jolla on laajalle ulottuvat alueelliset vaikutukset
- Aluekeskusten ja niitä ympäröivien seutujen tiivistävä yhteistyö
- Alueiden kilpailukyvyyn parantaminen

Toteutussuunnitelma

Aluekeskusohjelmaa jatketaan ainakin meneillään olevan ohjelmakauden ajan eli vuoden 2006 loppuun asti ohjelmassa nyt olevilla alueilla. Voimavaroja ja muita julkisia kehittämispanoksia suunnataan erityisesti näille alueille ottaen huomioon syksyllä 2003 valmistuva ohjelman väliarviointi.

Hallitus täsmentää aluekeskusten asemaa ja tehtäviä sekä aluekeskusohjelman sisältöä alueiden kehittämisen valtakunnallisissa tavoitteissa loka-marraskuussa 2003. Aluekeskusten ja niitä ympäröivien seutujen keskinäistä yhteistyötä ja verkottumista tuetaan, ja niitä rahoitetaan aluekeskusohjelman perusrahoituksesta vuoden 2004 alusta lukien.

Pääkaupunkiseudun kehyskuntien yhteistyö- ja kehittämisohjelmia arvioidaan yhdessä aluekeskusten kanssa sekä tuetaan osana Helsingin seudun ja sen yhteistyön kehittämistä. Pääkaupunkiseudun ulkopuolisten suurten kaupunkien erityisongelmiin ja -tarpeisiin otetaan kantaa alueiden kehittämisen valtakunnallisissa tavoitteissa.

Aluekeskusohjelmaa toteutetaan jatkuvassa yhteistyössä seutuhankkeen ja osaamiskeskusohjelman kanssa. Ohjelmakauden lopussa vuonna 2006 arvioidaan ohjelman vaikutuksia alueiden kilpailukykyyn ja muihin ohjelman tavoitteisiin sekä päätetään ohjelmassa kehitettyjen hyvien käytäntöjen vakiinnuttamisesta ja aluekeskusverkoston kehittämisen jatkotoimista.

Aluekeskusohjelman vaikuttavuustavoitteet

Ohjelmakauden päättyessä vuoden 2006 lopussa aluekeskuksilla on:

- Toimivat seudulliset yhteistyöstrategiat ja päätöksentekorakenteet
- Toimivat yhteistyöverkostot ympäröivien seutujen kanssa
- Toimivat yhteistyöverkostot seudulla ja ympäröivillä seuduilla olevien yritysten, oppilaitosten ja tutkimusyksiköiden kanssa
- Myönteistä kehitystä elinvoimamuuttujissa (väestö, työpaikat, osaaminen, toimialat, palvelut, turvallisuus, ympäristö) vuoteen 2000 verrattuna
- Myönteinen vaikutus koko maakunnan aluetalouteen ja osaamiseen

Tehostetaan osaamiskeskusten toimintaa ja niitä ympäröivien alueiden osaamisperustaa

Osaamiskeskusohjelma on kansallisen ja alueellisen innovaatiopolitiikan väline. Siinä keskitytään hyvinvointipalvelujen sekä teollisuuden ja muiden elinkeinojen kilpailukykyisen huippuosaamisen kehittämiseen. Ohjelman painopiste on kansainvälisesti vahvojen kärkiosaamisalojen kehittämisessä sekä yleensä kansainvälistymisessä.

Osaamiskeskusohjelmalla tuetaan korkean osaamisen leviämistä ja hyödyntämistä myös osaamiskeskusten toimialueiden ulkopuolella. Muutenkin huolehditaan kaikkien alueiden edellytyksistä hyötyä teknologia- ja muusta osaamisrahoituksesta sekä tätä kautta syntyvästä kasvusta. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten sekä tutkimuslaitosten toiminnan alueellista vaikuttavuutta lisätään

Läpikäyväenä toimintatapana ohjelmassa on yhteistyö yritysten, teknologiakeskusten, tutkimusyksiköiden, oppilaitosten sekä paikallis- ja aluehallinnon kanssa. Muutenkin tehostetaan alueellisesti toimivien innovaatio-organisaatioiden kansallista ja kansainvälistä verkottumista.

Osaamiskeskusohjelman tavoitteet

- Alueiden ja koko maan kansainvälisen kilpailukykyyn parantaminen
- Osaamisen vahvistaminen alueiden kaikessa toiminnassa
- Korkeaan osaamiseen perustuvan elinkeinotoiminnan edellytysten tukeminen, myös osaamiskeskusten toimialueiden ulkopuolella
- Osaamiskeskusten kansainvälistyminen
- Osaamiskeskusten verkottuminen

Toteutussuunnitelma

Alueiden kehittämisen valtakunnallisissa tavoitteissa määritellään toimenpiteet, joilla vahvistetaan osaamiskeskusohjelman roolia kansallisessa ja alueellisessa innovaatiopolitiikassa sekä osaamiskeskusten ulkopuolisten alueiden osaamisen kehittämisessä.

Osaamiskeskusohjelman mukaiset toimenpiteet otetaan huomioon suunnattaessa alueellista, kansallista ja kansainvälistä tutkimus- ja kehitysrahoitusta mukaan luettuna teknologian kehittämiskeskusten rahoitus.

Osaamisintensiivisten yritysten syntyä ja kehittymistä maan eri osissa tuetaan suuntaamalla julkista pääomarahoitusta erityisesti uusiin ja kasvuvaiheen yrityksiin sekä alueellisiin sijoitusrahastoihin.

Osaamiskeskusohjelman vaikutusten arvioinnin yksityiskohtaiset perusteet määritellään toukokuun loppuun 2004 mennessä. Ohjelmakauden lopussa vuonna 2006 arvioidaan ohjelman vaikutuksia alueiden ja maan kilpailukykyyn sekä ohjelman muihin tavoitteisiin ja päätetään ohjelmassa kehitettyjen hyvien käytäntöjen vakiinnuttamisesta sekä osaamiskeskusten jatkokehittämisestä.

Turvataan seutuyhteistyöllä julkiset palvelut

Julkisten palveluiden saatavuus ja laatu voidaan turvata vain palvelujärjestelmiä ja palveluiden tuotantotapoja uudistamalla. Tässä tarvitaan palveluiden järjestäjien ja tuottajien laajaa yhteistyötä.

Erityisesti hyvinvointipalvelujen turvaamiseksi tarvitaan koko maassa kuntien vähintään seudullista yhteistyötä. Lähtökohdana on ja monilla alueilla on myös käytännössä välttämätöntä, että julkisten palvelujen järjestämistä ja tuottamista tarkastellaan kokonaisuutena, johon kuuluvat niin kuntien kuin valtionkin vastuulla olevat palvelut. Paikallisten ja alueellisten palvelujen yhteisen palvelustrategian laatiminen on edellytys julkisten palvelujen turvaamiselle.

Kuntien seudullisen yhteistyön tukemiseksi toimii sisäasiainministeriön ja Suomen Kuntaliiton johdolla valtion ja kuntien yhteinen seutuhanke. Sen sisältönä on arvioinnin perusteella mahdollisesti laajeneva ja kehittyvä seutuyhteistyökokeilu. Kokeilun myötä kehitetään seutuyhteistyön menetelmiä ja päätöksentekorakenteita sekä kannustetaan ja tuetaan kuntien yhteistyötä.

Kuntien seudullista ja laajempaakin alueellista yhteistyötä tarvitaan erityisesti myös elinkeinopolitiikassa, jossa yksittäiset kunnat ovat globaalissa markkina- ja kilpailutaloudessa liian pieniä toimijoita. Työvoima- ja elinkeinokeskusten rooli alueellisen elinkeinotoiminnan kehittämisessä on keskeinen. Niiden palvelut on tarpeen tuoda lähemmäksi kaikkia yrittäjiä perustamalla seudullisia yrityspalvelukeskuksia yrittäjyysohjelman mukaisesti.

Tutkimus- ja kehittämissuunnitelmien suuntaaminen suurten kasvukeskusten ulkopuolelle onnistuu vain, jos alueilla on riittävää asiantuntemusta yritysten hankkeiden kehittämiseksi. Tätä asiantuntemusta lisätään laajentamalla teknologian kehittämiskeskuksen toimintaa alueilla.

Seutuhankkeen yleiset tavoitteet

- Kehitetään kuntien seudulliselle yhteistyölle uusia menetelmiä
- Kehitetään seutuyhteistyön organisointia ja päätöksentekorakenteita
- Laajennetaan kuntien seutuyhteistyötä
- Lisätään valtion ja kuntien yhteistyötä paikallistasolla erityisesti niin ihmisille kuin yrityksillekin suunnattujen palvelujen tuottamisessa

Toteutussuunnitelma

- Hallitus on antanut elokuun 2003 lopussa eduskunnalle esityksen seutuvaltuustokokeilulainsäädännöksi ja seutuyhteistyökokeilun jatkamiseksi. Esityksellä tehdään mahdolliseksi ottaa kokeiluseuduilla käyttöön välittämiin vaaleihin perustuva seutuvaltuusto sekä jatketaan koko seutuyhteistyökokeilua vuoteen 2012 saakka.
- Loppukevästä 2004 kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmästä eduskunnalle annettavalla esityksellä valtionosuusjärjestelmää uudistetaan niin, että se edistää kuntien välistä yhteistyötä sekä palvelurakenteiden ja palvelujen tuottamistapojen uusimista.
- Valtio sisäasiainministeriön johdolla ja kunnat Suomen kuntaliiton johdolla valmistelevat paikallis- ja aluetason yhteisen palvelustrategian niin, että hallitus voi hyväksyä sen osaltaan syksyllä 2004.
- Lisätään valtion menokehysten ja talousarvioiden puitteissa työvoima- ja elinkeinokeskusten teknologiayksiköiden voimavaroja.
- Seutuhankkeen arviointiraportit valmistuvat talvella 2004 ja syksyllä 2005.
- Seutuhankkeen tavoitteita täsmennetään alueiden kehittämisen valtakunnallisissa tavoitteissa ja sen jälkeen kokeilun edistymisen myötä niin, että lopulliset vaikuttavuustavoitteet määritellään viimeistään syksyllä 2005.

Helsingin seudun kehittäminen

Helsingin seudun kehittämisen keskeisenä tavoitteena on seudun kansainvälisen kilpailukykyyn vahvistaminen. Tämä edellyttää riittävän laajaa ja tehokasta seudullista yhteistyötä ja tahdonmuodostusta. Niitä tarvitaan varsinkin yhdyskuntasuunnittelussa, liikennepolitiikassa, asuntopolitiikassa, elinkeinopolitiikassa sekä tutkimus- ja koulutuspolitiikassa ja myös julkisten palvelujen tuottamisessa ja jakelussa. Erityisesti tehostetaan kaavoitus-, asunto- ja maapolitiikkaa.

Hallitus on asettanut Helsingin seudun yhteistyön kehittämisen selvityshenkilön tekemään ehdotuksen Helsingin seudulla yhteisesti hoidettavista tehtävistä, yhteisten tehtävien piiriin kuuluvista kunnista sekä yhteistyön järjestämisestä ja yhteisiä asioita hoitavasta seutuhallinnosta samoin kuin seutuhallinnon ja valtion yhteistyöstä, erityisesti kansallisesti merkittävien kehittämishankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa ja muista valtion toimenpiteistä Helsingin seudun kansainvälisen kilpailukykyyn parantamiseksi.

Hallitus on asettanut edellisellä hallituskaudella toimineen pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan uudelleen Helsingin seudun neuvottelukuntana yhteistyöelimeksi valtion, kuntien ja maakuntien kesken. Neuvottelukunnan piiriin kuuluvat varsinaisen pääkaupunkiseudun lisäksi myös ns. kehyskunnat. Neuvottelukunnan työssä painottuvat maankäyttö-, liikenne- ja asuntoasiat sekä sosiaaliseen eheyteen liittyvät kysymykset. Neuvottelukunta toimii selvityshenkilön seurantar ryhmänä.

Helsingin seudun kehittämisen tavoitteet

- Kuntien seudullisen yleinen yhteistyön laajentaminen
- Seudun yhteistyön ja yhteisen päätöksenteon tiivistäminen asunto-, liikenne- ja yhdyskuntasuunnittelua koskeissa kysymyksissä
- Erityisesti kaavoitus-, maa- ja asuntopolitiikan tehostaminen
- Kuntien seudullisen yhteistyön lisääminen ja syventäminen palvelujen kehittämisessä, tuottamisessa ja jakelussa
- Kuntien ja valtion yhteistyömenettelyjen kehittäminen
- Ohjelmaperusteisen kehittämisen hyödyntäminen Helsingin seutua laajemmalla toiminnallisella metropolialueella

Helsingin seudun yhteistyön kehittämishankkeen toteutussuunnitelma

- Selvityshenkilön ehdotus valmistuu helmikuun loppuun 2004 mennessä.
- Sisäasiainministeriö valmistelee selvityshenkilön ehdotusten pohjalta tarvittavan lainsäädännön ja muut yksityiskohtaiset toimenpiteet elokuun loppuun 2004 mennessä.
- Hallituksen lainsäädäntöesitys annetaan eduskunnalle alkusyksystä 2004.

Toimenpiteet Helsingin seudun ja muiden kasvukeskusten asunto-olojen kehittämiseksi

Tavoitteena on kaavoituksen sekä asunto- ja yhdyskuntarakentamisen tehostaminen ja asuntojen tarjonnan lisääminen kysyntäalueilla, erityisesti Helsingin seudulla. Helsingin seudun kaavoitus-, maa- ja asuntopolitiikan tehostamiseksi laadittu yhteistoimintamalli otetaan tarpeen mukaan käyttöön myös muissa kasvukeskuksissa. Valtion tukemaa asuntolainoitusta suunnataan erityisesti Helsingin seudulle, suuriin kasvukeskuksiin ja muille korkean kysynnän alueille.

Asunto- ja yhdyskuntarakentamisen tehostamiseksi valtio on valmis osallistumaan myös uudentyyppisiin kehittämishankkeisiin. Toimenpiteiden yksityiskohdista päätettäessä otetaan huomioon hallitusohjelman linjaukset sekä arviot pääkaupunkiseudun kunnallisteknisillä avustuksilla saavutetuista tuloksista.

Kysyntäalueiden asuntotarjonnan lisäämiseksi turvataan yleishyödyllisyysperiaatteiden mukaan toimivien yhteisöjen edellytykset toimia pitkäjänteisesti ja vakavaraisesti.

Pääkaupunkiseudun asunnottomuuden vähentämisen toimenpideohjelman (2002–2005) pyrkimyksenä on yhteistyössä eri toimijoiden kesken rakentaa ja hankkia vuosittain tuhat uutta asuntoa yksinasuville ja perheellisille asunnottomille sekä turvata asumisen tukipalvelut. Sosiaalisten vuokra-asuntojen jaossa asunnottomien mahdollisuuksia asuntojen saamiseen parannetaan.

Aluehallinnon toimintaa ja kansanvaltaista ohjaamista tehostetaan

Aluehallinto on keskeinen väline tehokkaan aluepolitiikan toteuttamisessa. Aluehallinnon kehittämisen lähtökohtana onkin tukea alueiden osaamista, yrittäjyyttä, työllisyyttä, kasvua ja hyvinvointiyhteiskunnan perusrakenteiden ylläpitämistä sekä tätä tietä alueiden kilpailukykyä. Hallitus edistää maakuntien liittojen, valtionhallinnon (erityisesti työvoima- ja elinkeinokeskusten) ja elinkeinoelämän yhteistyötä niin, että nämä yhdessä muiden alueella toimivien organisaatioiden kuten kuntien, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa kokoavat alueen voimavaroja yhteen edistääkseen alueen toimintaedellytyksiä ja kehitystä.

Aluehallinnon kehittämistavoitteisiin ja -toimenpiteisiin vaikuttavat myös valtion keskushallinnon kehittämislinjat. Ministeriöitä kehitetään niin, että ne keskittyvät hallituksen ja eduskunnan päätösten valmisteluun, strategiseen johtamiseen sekä EU-asioiden hoitoon ja kansainväliseen yhteistyöhön. Alueellistetaan ja delegoidaan tehtäviä keskushallinnosta olemassa olevaan alue- ja paikallishallintoon.

Aluehallinnon keskeinen ongelma on 1990-luvulla toteutettujen hallinnon kokoamistoimien jälkeenkin toimijoiden suuri määrä ja toiminnan selvästi riittämätön koordinaatio. Koordinaatiota samoin kuin yhteistyötä onkin tarpeen lisätä. Samoin aluejaotuksia edelleen yhtenäistetään.

Hallitus on asettanut aluehallinnon vahvistamishankkeen, joka koostuu selvityshenkilöstä, asiantuntijoista ja sihteeristöä.

Kainuun hallintokokeilu toteutetaan vuosina 2005–2012 siitä annetun lainsäädännön ja pääministeri Paavo Lipposen II hallituksen tekemän periaatepäätöksen mukaisesti.

Aluehallinnon vahvistamishankkeen tavoitteet

- Maakunnan liittojen roolia aluekehityslain mukaisina aluekehitysviranomaisina kehitetään vahvistamalla niiden asemaa maakuntien kehittämiseen tarkoitettujen voimavarojen suuntaamisessa.
- Koordinoidaan ja selkeytetään aluehallinnon toimintoja, organisointia ja aluejaotuksia.
- Tehostetaan aluehallinnon kansanvaltaista ohjausta.

Toteutussuunnitelma

- Selvityshenkilö valmistelee ehdotukset kehittämistoimenpiteiksi helmikuun loppuun 2004 mennessä.
- Sisäasiainministeriö valmistelee lainsäädännön ja muut yksityiskohtaiset toimenpiteet elokuun loppuun 2004 mennessä.
- Hallituksen esitys eduskunnalle annetaan alkusyksystä 2004.

Valtion keskushallintoa alueellistetaan

Valtion keskushallinnon toimintojen ja yksiköiden alueellistamista jatketaan. Uusia, laajenevia ja uudistettavia toimintoja ja yksiköitä sijoitetaan ensisijaisesti pääkaupunkiseudun ulkopuolelle valtioneuvoston periaatepäätöksen (8.11.2001) pohjalta. Alueellistaminen toteutetaan maan tasapainoista kehitystä edistäen sekä alueiden olemassa olevia vahvuuksia hyödyntäen ja tukien. Sijoittamisessa otetaan huomioon myös sijoitusalueeseen kohdistettavat muut kehittämistoimet ja näin muodostuva kokonaisuus.

Alueellistamisselvitysten piiriin kuuluvat kaikki valtion omat toiminnot ja yksiköt, kun niitä laajennetaan tai uudistetaan niiden organisaatiomuodosta riippumatta. Myös tukipalveluita alueellistetaan samalla, kun niiden hoitoa keskitetään siihen erikoistuneille yksiköille ydintoimintojen tehostamiseksi ja hallinnon rakenteiden keventämiseksi.

Alueellistamisen yksi keskeinen peruste on turvata valtion keskushallinnolle pätevän työvoiman saanti tulevina vuosina, kun henkilöstöä jää eläkkeelle poikkeuksellisen runsaasti lyhyen ajan sisällä ja kilpailu työvoimasta pääkaupunkiseudulla yleensäkin on selvästi kiristymässä.

Hallitus toteuttaa alueellistamistoimenpiteitä, joista pääministeri Paavo Lipposen II hallitus hyväksyi 5.2.2003 19 kohdan toimintaohjelman.

Hallitus laatii alueellistamisen pitkäjänteisen ohjelman, joka turvaa nykyisen henkilöstön aseman sekä uuden pätevän henkilöstön saamisen valtion palvelukseen. Ohjelmassa etsitään kullekin alueellistettavalle toiminnolle ympäristö, jossa toiminta ja ympäristö tukevat hyvin toisiaan. Ohjelmalla voidaan edistää myös kuntaliitoksia ja kuntien seutuyhteistyötä, aluekeskusten kehittämistä sekä osaamiskeskusten kehittämistä ja muuta osaamisen laajaa alueellista hyödyntämistä.

Alueellistamisen yleiset tavoitteet

- Aluerakenteen tasapainottaminen
- Alueiden kilpailukyvyyn parantaminen
- Valtion toimintoja tukeva vuorovaikutteinen toimintaympäristö
- Pätevän henkilöstön saaminen valtion tehtäviin

Toteutussuunnitelma

- Uusia, laajenevia ja uudistettavia valtion keskushallinnon toimintoja ja yksiköitä alueellistetaan ensisijaisesti pääkaupunkiseudun ulkopuolelle.
- Hallituksen 5.2.2003 hyväksymän toimintaohjelman mukaiset alueellistamisselvitykset tehdään mikäli mahdollista vuoden 2003 aikana ja poikkeuksellisen laajat selvitykset kesään 2004 mennessä. Alueellistamispäätökset pyritään tekemään vuoden 2004 aikana.
- Alueellistamisen koordinaatioryhmä valmistelee alueellistamisen pitkäjänteisen ohjelman yhteistyössä asianomaisten tahojen kanssa. Hallitus käsittelee ohjelman alkuvuonna 2004.
- Tukitoimintojen alueellistamispilotteja käynnistetään syksyn 2003 ja kevään 2004 aikana alueellistamisen koordinaatioryhmän ehdotusten pohjalta. Lisäksi ministeriöt voivat toteuttaa

- hallinnonalakohtaisia pilotteja.
- Hallitus hyväksyy alueellistamisen koordinaatioryhmän ehdotusten pohjalta syksyn 2003 aikana periaatepäätöksen alueellistamisesta noudatettavista henkilöstöpoliittisista periaatteista sekä alueellistamishankkeissa hyväksyttävistä kustannuksista ja niiden rahoituksesta sekä antaa ohjeen alueellistamishankkeiden taloudellisten vaikutusten sekä kustannusten ja hyötyjen arvioinnista.
- Alueellistamisen tavoitteita täsmennetään alueiden kehittämisen valtakunnallisissa tavoitteissa.

Päivitetään maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma

Hallitus päivittää maaseutupoliittisen ohjelman. Ohjelmalla lisätään hallinnonalojen ja eri sidosryhmien toimien vaikuttavuutta maaseudun elinvoimaan. Maaseutupoliitikalle on muotoutunut viisi pysyvää tavoitetta:

- Maaseudun elinkeinojen uudistaminen
- Osaamisjärjestelmän ja henkilöresurssien kehittäminen
- Olemassa olevan palveluverkon toimivuuden vahvistaminen
- Maaseudun asuin ympäristön laadun ja yhdyskuntarakenteen kehittäminen
- Uusiutuvien luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen

Nämä ovat toimintalinjoja, joita tarkistetaan maaseutupoliittisen kokonaisuohjelmaa päivitettäessä.

Lisäksi otetaan huomioon EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen vaikutukset maaseutupoliittiseen sisältöön.

Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma etsii ja toteuttaa ratkaisuja, joilla kehitetään maaseutuelinkeinoja ja saadaan maaseutu vetovoimaisemmaksi sekä muuttoliike tasapainottumaan. Ohjelmalla edistetään tasapainoista alueellista kehitystä, yrittäjyyttä ja maaseudun palveluverkoston toimivuutta.

Toteuttamissuunnitelma

Hanke toteutetaan Maaseutupoliittikan yhteistyöryhmän koordinoimana aluekehityslain menettelytavan mukaisesti yhdessä eri ministeriöiden ja yhteistyötahojen kanssa. Uutena elementtinä on neuvonpito alueiden kanssa, jotta maakuntaohjelmat ja maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma saadaan ohjautumaan samaan suuntaan. Kokonaisuohjelman valmistelu käynnistyy vuonna 2003 tällä neuvottelukierroksella jokaisen maakunnan kanssa.

Syksyllä 2003 Maaseutupoliittikan yhteistyöryhmä nimeää valmisteluryhmän laatimaan neljännen kokonaisuohjelman. Siihen liittyvät valtakunnalliset neuvottelut käydään talven 2003 ja kevään 2004 aikana. Kokonaisuohjelma valmistuu syksyllä 2004.

Rahoitus

Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma tulee sisältämään ehdotuksia monelta eri hallinnonalalta, jolloin rahoitus tulee monelta eri momentilta. Tämän vuoksi kytkentä budjettikehykseen ja talousarvioesitykseen täsmentyy vasta uuden kokonaisuohjelman valmistelun yhteydessä. Valtioneuvoston 22.5.2003 hyväksymissä valtionalouden kehyksissä ei ole erikseen varattu määrärahoja kokonaisuohjelman toteuttamiseen.

Maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman valmistelua rahoitetaan momentilta 30.14.63. Samalta momentilta rahoitetuilla valtakunnallisilla tutkimus- ja kehittämishankkeilla edistetään maa- ja metsätalousministeriön osalta mm. kokonaisuohjelman toteutumista.

Alueellistamiselle valmisteilla pitkäjännteinen ohjelma

Alueellistamisen koordinaatioryhmä valmistelee hallitusohjelman mukaisesti alueellistamisen pitkäjännteistä ohjelmaa. Aikaa ohjelman laadinnalle on loppuvuosi. Lisäksi valmistellaan valtioneuvoston periaatepäätökset alueellistamisen henkilöstöpoliittisista ja taloudellisista periaatteista.

Tasapainoiselle alueelliselle kehitykselle, alueiden kilpailukyvyille ja taloudelliselle hyvinvoinnille tärkeitä resursseja ovat inhimillinen pääoma (mm. koulu- tus), innovatiivisuus, saavutettavuus, sosiaalinen pääoma (sosiaaliset suhteet, normit ja rakenteet, luottamus, vastavuoroisuus, verkostot) sekä julkisen vallan toiminta. Valtio voi vaikuttaa kaikkiin näihin resursseihin.

Inhimillistä pääomaa ja innovatiivisuutta eri alueilla voivat tukea alueiden toiminnallisten klustereiden kehittyminen ja niiden toimintaedellytysten turvaaminen. Alueellinen yliopisto-, ammattikorkeakoulu- ja muu koulutuspolitiikka, teknologiapolitiikka, tutkimus- ja kehittämistoiminta sekä erilaiset kehittämishjelmat voidaan suunnata tukemaan tätä tarkoitusta. Eri kaupunkiseuduille on mahdollista jakaa valtakunnallisia vastuita ja siten luoda erikoisalojen ”pääkaupunkiseutuja”.

Maakunnat ja ministeriöt pohtivat alueellistamismahdollisuuksia

Alueellistamisohjelman valmistelua varten sisäasiainministeriö on pyytänyt maakuntien liittoja esittämään alueiden toiminnalliset klusterit ja niiden kehitysnäkymät sekä tuomaan esiin millaisia valtion toimintojen sijoittamismahdollisuuksia maakunnassa on. Valtioneuvoston kanslia on puolestaan pyytänyt ministeriöiltä katsauksen selvittävänä oleviin alueellistamistoimenpiteisiin ja uusiin alueellistamismahdollisuuksiin. Tässä tarkastelussa tulee ottaa huomioon niin hallinnon substanssitehtävät, tukitehtävät kuin ei-virastomuodossa hoidettavat tehtävätkin. Lisäksi esitetään käynnissä olevat ja käynnistettävät alueellistamis-pilotit. Molempien selvitysten määräaikana on 19.9.2003.

Alueellistamisen pitkäjännteistä ohjelmaa varten alueiden toiminnalliset klusterit, alueiden mahdollisuudet valtion keskushallinnon toimintojen vastaanottamiseksi ja niihin sopivat valtion keskushallinnon toiminnat sovitetaan yhteen. Yksittäisiä alueellistamistoimenpiteitä valmistellaan ja toteutetaan sitä mukaa kuin ne ovat mahdollisia. Niitä toteutettaessa joudutaan valitsemaan ja priorisoimaan. Siten kattavan kokonais-

ohjelman sijasta toimivin ja tuloksellisin lähestymistapa on määräajoin tarkistettava ja täydennettävä ohjelma.

Tukitehtävien alueellistamiselle valmisteluryhmät

Valtion keskushallinnon tukitehtävien alueellistaminen kytketään ohjelmaprosessiin. Valtioneuvoston kanslia asettaa koordinaatioryhmän alaisuuteen tukitehtäväkohtaiset työryhmät selvittämään missä laajuudessa ja millä edellytyksillä keskushallinnon tukitehtäviä voidaan koota yhteen sekä miten ja millä aikataululla yhteen koottavia tukitehtäviä voidaan alueellistaa. Tarkastelussa ovat erilaiset palvelukeskukset, jotka voivat olla ministeriöille tai hallinnonaloille yhteisiä, tai laajimmillaan valtionhallinnon ja kunnallishallinnon yhteisiä.

Tehtäväkokonaisuuksiltaan rajatuilla piloteilla (esimerkiksi henkilöstö-, taloushallinto-, tietohallinto-, tietopalvelu- ja asiakaspalvelutehtävissä) haetaan kokemuksia alueellistamisohjelman valmisteluun.

Koordinaatioryhmä on käynnistänyt yhteispilotin Kainuussa ja Koillis-Suomessa. Pilottien yhteisen johtoryhmän puheenjohtajana toimii maaherra **Eino Siuruainen**.

Ilpo Takanen

Alueiden kehittämisen tavoitteiden valmistelu etenee

Sisäasiainministeriössä on valmisteltu uuden alueiden kehittämislain mukaisia valtakunnallisia alueiden kehittämisen tavoitteita. Valtioneuvoston päätöksellä tarkennetaan lain tavoitteita ja osoitetaan alueiden kehittämistoimenpiteiden painopisteet valtakunnan tasolla. Päätöksellä täsmennetään ja täydennetään hallitusohjelman ja hallituksen syyskuussa 2003 hyväksymän strategia-asiakirjan tavoitteita ja toimenpiteitä. Valtioneuvosto päättää tavoitteista hallituskauten 2003–2007 ajaksi.

Tavoitepäätöksen yksi keskeinen lähtökohta on se, että kaikki hallinnonalat

ovat mukana tavoitteiden toteuttamisessa. Päätöstä onkin valmisteltu laajasti yhteistyössä ministeriöiden kanssa. Ministeriöiden kanssa on käyty pari keskustelukierrosta ja pyydetty näkemyksiä siitä, minkä tyyppisiä tavoitteenasetteluja ministeriöt haluavat sisällyttää tavoitepäätökseen.

Ministeriöt ovat myös alkaneet valmistella oman hallinnonalansa alueiden kehittämisen tavoitteita ja toimenpiteitä. Valtioneuvoston päätti 3.7.2003, että kymmenen ministeriötä (kauppa- ja teollisuusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousminis-

teriö, oikeusministeriö, opetusministeriö, puolustusministeriö, sisäasiainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työministeriö ja ympäristöministeriö) määrittelevät hallinnonalallaan määräajaksi alueiden kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet sekä periaatteet toimenpiteiden alueellisesta kohdentamisesta ja rahoituksesta ottaen huomioon valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet ja maakuntien kehittämisen tavoitteet.

Alueiden kehittämisen tavoitepäätöksen valmistelun yhteydessä kuullaan >

Seutukuntajako tarkistetaan

Sisäasiainministeriö pyysi maakuntien liitoilta 15.9. mennessä lausunnot voimassa olevan seutukuntajaon (SM:n päätös 26.1.2001) tarkistustarpeesta perusteluineen. Muutosehdotuksia on esittänyt noin kolmasosa maakuntien liitoista. Yleensä muutostarpeet ovat seurausta toteutuneista tai suunnitelluista kuntaliitoksista. Niiden seurauksena joissakin tapauksissa nykyinen seutukunta on jäämässä kuntamäärältään tai kooltaan hyvin pieneksi. Toi-

senä muutosehdotusten syynä on maakuntien maakuntakeskuseutukuntien laajentaminen. Kahden seutukunnan maakunnissa (mm. Kainuussa ja Päijät-Hämeessä) on harkittu koko maakuntaa yhtenä seutukuntana.

Sisäasiainministeriön seutukuntajaon tarkistusehdotus käsiteltäneen hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmässä lokakuun aikana. Sen jälkeen muutosehdotuksista neuvotellaan Euroopan komission kanssa. SM:n pää-

tös uudesta seutukuntajaosta on tarkoitus tehdä marraskuun aikana. Vain käynnissä oleva Helsingin seudun yhteistyön selvityshanke, selvitysmiehenä **Jussi-Pekka Alanen**, saattaisi siirtää seutukuntajakopäätöksen tekoa. Joka tapauksessa uusien seutukuntien kanssa eletään ensi vuonna ja valmistaudutaan hyvissä ajoin laajentuvan EU:n alue- ja rakennepolitiikan uudistuksiin.

Ilkka Salonen

Maakuntaohjelmat itsearvioinnin kohteena

Aluekehityslaissa määritellyn suunnittelujärjestelmän toimeenpano aloitettiin alueilta. Lähes kaikissa maakunnissa on liiton valtuuston kesällä hyväksymät tarkistettavat tai uudet maakuntaohjelmat. Niiden pohjalta edetään kohti käytäntöä, kun lokakuun aikana kootaan vuosia 2004–2005 koskevat toteutamis-suunnitelmat.

Kokemuksia suunnittelujärjestelmän toimivuudesta vaihdettiin alkusyksyllä järjestetyissä palauteseminaareissa. Seminaareissa eri osapuolet arvioivat tehtyä työtä, vertailivat eri maakunnissa tehtyjä ratkaisuja ja keskustelivat vaihtoehtoista työn jatkamisesta. Tällainen itsearviointi katsottiin tässä vaiheessa hyväksi tavaksi ohjata varsin laajan suunnitteluprosessin kulkua.

Tilaisuudet pidettiin maakuntien yhteistoiminta-alueittain Porvoossa, Kuopiossa, Oulussa ja Tampereella. Mukana oli ihmisiä kaikilta yhteistyötahoilta: maakunnan liitoista, valtion keskus- ja aluehallinnosta sekä maakunnan yhteistyöryhmän luottamushenkilöitä ja järjestöjen edustajia. Maa- ja metsätalousministeriöstä oli edustaja jokaisessa tilaisuudessa. TE-keskukset olivat parhaiten mukana Pohjois-Suomen tilaisuudessa, muutoin heitä oli varsin vähän.

Maakuntaohjelma on syntynyt laajalla yhteistyöllä. Liiton tehtävänä on määrittellä suuntaa, järjestää yhteistyö ja koota sen tulokset. Yhteistyön todettiin olevan välttämätöntä ja pääosin se on toiminut varsin hyvin. Yhteistyö joutuu testiin, kun ohjelmia ryhdytään toteuttamaan. Silloin selviää, ovatko kaikki sitoutuneet yhteisesti sovitun strategian toteuttamiseen. Tämän vuoksi on tärkeää, että toteuttamissuunnitelma on rahoittajien yhteinen asiakirja. Näin varmistetaan tiedon kulku hallinnon sisällä alueilta keskukselliseen hallintoon.

Maakuntaohjelmat tehtiin varsin nopeasti. Tämän vuoksi joissakin ohjelmissa on puutteita. Puutteellisia ovat esimerkiksi ympäristövaikutusten arviointi, rahoituksen tarkastelu hallinnonaloittain tai kuvaus eri tahojen osallistumisesta ohjelman laadintaan. Ohjelmia voidaan täydentää kuluvan syksyn aikana. Erityinen tarkistustarve syntyy, kun valtioneuvosto on päättänyt alueiden kehittämisen tavoitteista. Tämän päätöksen vaikutuksista maakuntaoh-

jelman sisältöön on syytä keskustella alueilla ja tehdä tarvittavat johtopäätökset.

Maakuntaohjelmien sisältö vaihtelee luonnollisesti maakunnittain. Ohjelman jäsentymisen toimintalinjoihin noudattaa jokaisessa maakunnassa omaa loogikkaansa. Hankkeiden esittämisessä on kirjavuutta. Osa maakunnista on jäsentänyt hankkeet strategisesti tärkeisiin aiheisiin, kun toisissa on nimetty yksittäisiä hankkeita. Joissakin maakuntaohjelmissa on pyritty tarkastelemaan alueella kokonaisuudessaan käytössä olevaa rahoitusta. Toisissa on keskitytty strategisiin solmukohtiin suunnattavaan rahoitukseen.

Tärkeintä on, että maakuntaohjelmista voidaan johtaa vuosittaiset toteutamis-suunnitelmat, jotka eri osapuolet alueella voivat hyväksyä. Näin maakuntaohjelman sisällön juoksumat testataan vuosittain: voidaanko sen pohjalta järkevästi päästä toteuttamissuunnitelman rahoitukseen ja hankkeisiin. Koska testi tehdään alueilla, ei keskushallinnossa tässä vaiheessa ole tarvetta ottaa kantaa ohjelmien yksityiskohtiin. Seuraavan kerran ohjelmien osapuolet koontuvat maaliskuussa 2004 arvioimaan miten hyvin toteuttamissuunnitelmat on otettu huomioon valtion talousarvion laadinnassa.

Pekka Urjanheimo

> myös maakunnan liittoja, Suomen Kuntaliittoa ja keskeisiä järjestöjä. Kuumestilaisuudet järjestetään lokakuun 2003 alussa. Tavoitepäätös viedään hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän käsittelyyn lokakuussa 2003, minkä jälkeen tavoitepäätös saatetaan valtioneuvoston hyväksyttäväksi lokamarraskuussa. Hallituksen strategia-asiakirjan mukaisesti alueiden kehittämisen valtakunnalliset tavoitteet saatetaan tiedoksi eduskunnalle selonteossa keväätistuntokaudella 2004.

Olli T. Alho

Helsingin seudun yhteistyön kehittämisessä tapahtuu

Kesäkuussa asetettu Helsingin seudun neuvottelukunta piti ensimmäisen kokouksensa elokuussa. Myös Helsingin seudun yhteistyön kehittämisen selvitysmies **Jussi-Pekka Alanen** on aloittanut työnsä elokuussa.

Ministeri **Mannisen** johtama neuvottelukunta käsitteli ensimmäisessä kokouksessa neuvottelukunnan työohjelmaa ja toimintatapoja sekä kuuli selvitysmies Alasen selostuksen yhteistyön kehittämishankkeen käynnistämistä. Seuraavassa kokouksessaan marraskuussa neuvottelukunta paneutuu seudun liikenneasioihin, ohjelmamuotoisen kehittämisen hyödyntämiseen vuonna 2004 päättyvän pääkaupunki-seudun kaupunkiohjelman jälkeen sekä kuulee jälleen selvitysmiehen katsauksen. Selvitysmiehen on määrä jättää ehdotuksensa helmikuun 2004 loppuun mennessä. Tätä ennen neuvotte-

lukunta keskustelee selvitysmiehen alustavista ehdotuksista.

Yhteistyön kehittämishanke pyritään toteuttamaan tiiviissä yhteistyössä seudun kuntien kanssa. Tämän vuoropuhelun edistämiseksi ministeri Manninen kutsui koolle seudun kunnanvaltuustojen ja -hallitusten puheenjohtajat sekä kunnanjohtajat. Tilaisuudessa keskusteltiin yhteistyön kehittämishankkeen tavoitteista. Kuntien edustajat painottivat, että seudun yhteistyössä on kysymys ennen kaikkea kuntien keskinäisestä asiasta. Yleisesti kuitenkin pidettiin tervetulleena, että valtio on tehnyt aloitteen yhteistyön kehittämiseksi.

Helsingin seudun kilpailukyvyyn kehittämiseen liittyen on valmistunut Helsinki klubi II:n raportti ”Helsingin seudun menestysstrategiat ja kumppanuushankkeet”. Raportissa elinkeinoelämän ja hallinnon johtajista koostu-

va ryhmä esittää varsin konkreettisia strategisia kehittämishankkeita.

Helsingin seudun neuvottelukunnan sekä yhteistyön kehittämishankkeen keskinäinen koordinointi on pyritty varmistamaan nimeämällä molempien sihteeristöihin pitkälti samat henkilöt. Neuvottelukunnan pääsihteerinä toimii **Antti Valle** sisäasiainministeriöstä ja jäseninä ovat **Matti Ollinkari** Helsingin kaupungilta, **Jukka Peltomäki** Uudenmaan liitosta, **Jukka Saikkonen** ympäristöministeriöstä, **Juhani Tervala** liikenne- ja viestintäministeriöstä sekä **Olli Alho** sisäasiainministeriöstä. Selvitysmiehen sihteeristön pääsihteerinä toimii **Marko Puttonen** sisäasiainministeriöstä, jäseninä ovat yllä mainitut henkilöt lisättyä Kuntaliiton **Kari Prättälällä**.

Antti Valle

Aluekeskusohjelman jatko – Kaikki alueet jatkavat, uusia ei nimetä

Hallinnon ja aluekehityksen ministeriöryhmä (HALKE) linjasi 18.9.2003 kokouksessaan periaatteet, joiden mukaisesti aluekeskusohjelmaa toteutetaan ohjelmakaudella 2004–2006. Alueet on nimetty ohjelmaan vuoden 2003 loppuun, minkä vuoksi valtioneuvosto päättää vielä tämän vuoden lopulla ohjelmassa jatkavista alueista ja ohjelman toteutuksessa noudatettavista periaatteista. HALKEN periaatepäätös ohjaa valmistelua ohjelman koordinoinnista vastaavassa sisäasiainministeriössä ja alueilla. Periaatepäätöksen mukaan kaikki aluekeskusohjelmaan valtioneuvoston 6.9.2001 ja sisäasiainministeriön 13.12.2001 tekemien päätösten mukaisesti nimetyt 34 aluetta ja yksi verkostopilotti jatkavat vuoden 2006 loppuun eikä uusia alueita nimeetä ohjelmaan.

Toteutuksen painopisteet vuosina 2004–2006

Matti Vanhasen hallitusohjelman ta-

voitteita noudattaen aluekeskusohjelman toteutuksessa painottuvat seudullisen yhteistyön vahvistaminen strategisessa suunnittelussa, elinkeinopolitiikassa, palvelujen tuotannossa ja päätöksenteossa; alueellisen vaikuttavuuden laajentaminen; kuntien, yritysten, oppi- ja tutkimuslaitosten yhteistyö aluekeskusten elinvoiman kokonaisvaltaisessa kehittämisessä ja erityisesti yritystoiminnan ja työllisyyden edellytysten parantamisessa sekä alueiden omiin vahvuuksiin perustuva erikoistuminen ja aluekeskusten keskinäisen verkoston vahvistaminen.

Hallitusohjelman mukaisesti aluekeskusohjelman toteutuksen yksi keskeinen painopiste on alueellisen vaikuttavuuden vahvistaminen. Aluekeskusohjelmaan nimettyjen alueiden edellytetään selvittävän yhteistyössä aluekeskuksen ulkopuolisten seutukuntien ja maakuntansa liiton kanssa verkostoyhteistyön mahdollisuuksia, tavoitteita ja käytännön toteutusta. Tarkoituksena on, että aluekeskusohjelmaan verkottuvat ohjelma-alueiden ulkopuoliset

seudut sopivat aluekeskusyhteistyökumppaninsa kanssa yhteistyön tavoitteista ja niitä toteuttavista hankkeista. Yhteistyössä toteutettavien hankkeiden tulee vastata aluekeskusohjelmalle asetettuja tavoitteita ja kriteereitä ja niiden tulee tukea verkottuvien seutujen seudullisten rakenteiden kehittymistä. Yhteistyöhankkeista aiheutuvat kustannukset huomioidaan aluekeskusohjelmaan nimettävien alueiden perusrahoituksessa. Verkottuvien seutujen tulee vastata näissä tapauksissa yhteishankkeiden omarahoitusosuudesta.

Aluekeskusohjelman ulkopuolella aikanaan jääneet, mutta siihen verkotuneet seudut voivat siten jatkaa kehittämistyötään yhteistyössä aluekeskusohjelma-alueiden kanssa. Nämä aluekeskusohjelman ulkopuoliset alueet, joille on valtioneuvoston 6.9.2001 tekemän periaatepäätöksen perusteella myönnetty aluekeskus- ja kaupunkipolitiikkaan osoitetusta määrärahasta perusrahoitusta vuosina 2002–2003, ovat Hiiden pilotti (Lohja, Karjalohja, Sam-

>

> matti, Nummi-Pusula, Vihti), Västra Nyland -alue (Hanko, Tammisaari, Karjaa, Pohja, Inkoo, Siuntio), Kymppikunnat (Kaakkois-Satakunnan ja Lounais-Pirkanmaan seutukunnat) ja Ylä-Pirkanmaa.

Aluekeskusohjelman toteutuksessa huomioidaan myös hallitusohjelmaan sisältyvien poikkihallinnollisten politiikkaohjelmien tavoitteet ja aluekeskusohjelmaa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä politiikkaohjelmien kanssa.

Kaupunkiohjelmien toteutus vuosina 2004–2006

Hallitusohjelman mukaan kaupunkipolitiikalla huolehditaan kaupunkiseutujen kilpailukyvästä ja edellytyksistä sosiaalisesti tasapainoiseen kehitykseen. Kaupunkiverkkoa kehitetään kokonaisvaltaisesti, erikokoisten kaupunkiseutujen tarpeet huomioon ottaen. Aluekeskusohjelman toteutusta ja sen arviointia eriytetään jatkossa tunnistamaan aiempaa selkeämmin suurten aluekeskusten ja niille keskittyneen osaamisen merkityksen koko aluekeskusverkoston kehittymiselle.

HALKEN periaatepäätöksen perusteella aluekeskus- ja kaupunkipolitiikan kokonaisuuden osana tuetaan myös kaupunkiohjelmien toteutusta pääkaupunkiseudulla sekä sen vaikutuspiirissä olevilla seuduilla (Lohjan seutu ja Keski-Uudenmaan kuntien KUUMÄ-ryhmä). Helsingin seudun vaikutuspiirissä olevien kehyskuntien muodostamien toiminnallisten seutujen kehittämistarpeet ovat osa kaupunkiverkon kokonaisvaltaista kehittämistä ja laajan pääkaupunkiseudun erityistarpeiden tarkastelua. Helsingin seudun yhteistyön kehittämishankkeen ja valtioneuvoston asettama Helsingin seudun neuvottelukunnan tehtävänä on tarkastella aluetta laajana toiminnallisena kokonaisuutena. Siten on perusteltua, että kehyskunnista muodostuvat seudut voivat hyödyntää myös aluekeskus- ja kaupunkipolitiikan toteutukseen käytettävissä olevaa perusrahoitusta ja tulla kokonaisuuden toteutumista koskevan arvioinnin piiriin.

Hanna Paakkolanvaara

Monikeskuksinen Suomi – monikeskuksinen Eurooppa

Suomi on monikeskuksinen maa ja Eurooppa on monikeskuksinen maanosia. 1990-luvulla keskittymistrendi on ollut nopeata sekä Suomessa että Euroopassa. Olemassa olevan rakenteen ylläpito edellyttää aktiivisia toimenpiteitä. Monikeskuksisuutta 29 Euroopan maassa on tuoreltaan tutkittu Espon tutkimusohjelmassa.

Monikeskuksisuuden käsitettä käytetään usein eri merkityksin. Määrittelyn epämääräisyyden varjolla käsitettä voidaan käyttää erilaisissa alueellisissa ja kansallisissa sekä erilaisissa politiikkayhteyksissä eri tavalla. Monimerkityksellisyydestä huolimatta tavoite on sama. Kyseessä on tasapainon löytäminen yhtäältä yhden keskuksen varaan rakentuneen ja täysin hajaantuneen alue- ja yhdyskuntarakenteen väliltä. Monikeskuksisuuden avulla pyritään saavuttamaan optimaalinen taloudellisen kasvun, kestävän kehityksen sekä alueellisen ja sosiaalisen eheyden suhde.

Monikeskuksisuudella on kaksi toisiaan täydentävää ulottuvuutta. Ensimmäinen on huomioitava aluerakenne määrättyllä alueella (kaupunkien määrä, jakautuminen alueella ja hierarkia), sekä toisaalta erilaisten virtojen kautta rakentuva kaupunkien vaikutus toisiinsa. Monikeskuksisuus syntyy rakenteellisesti kaupunkien välisten taloudellisten ja toiminnallisten yhteyksien kautta sekä institutionaalisesti yhteistyön kautta.

Monikeskuksinen alue on kyseessä kun alueella on kaksi tai useampia kaupunkiseutuja, joilla on toimintoja jotka täydentävät toisiaan ja jotka ovat linkittyneitä toisiinsa. Monikeskuksinen kaupunkijärjestelmä on siis kaupunkien spatiaalinen organisaatio, jota luonnehtii toiminnallinen työnjako, taloudellinen ja institutionaalinen integraatio ja poliittinen yhteistyö.

Erilaiset aluetasot

Monikeskuksisuudella on kolme alueellista ulottuvuutta: alueellinen, (yli)kansallinen ja eurooppalainen. Joskus nämä eri tasot aiheuttavat ristiriitaisuutta vaikutusten tulkinnassa. Esimerkkinä toi-

mii elintarvikevirasto, jonka sijainnista on julkisuudessa keskusteltu paljon. Elintarvikeviraston sijoittaminen Helsingin seudulle on Eurooppalaisen monikeskuksisuuden tukemista, mutta kansallisesti viraston sijoittaminen pääkaupunkiseudulle vahvistaa jo ennestään vahvinta kaupunkiseutua. Helsingin kaupungin sisällä Viikkiin sijoittaminen taas puolestaan edistää monikeskuksisuutta. Optimaalisuutta on siis haettava myös eri aluetasojen välillä.

Monikeskuksisuus on alueellisella tasolla pääasiassa kilpailukyvänsä parantamista parantamalla linkkejä kaupunkiseudun sisällä ja kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen hajautumisen hallitsemista. Tavoitteena on luoda vahvoja, vetovoimaisia ja hyvin linkitettyjä alaja lähikeskuksia. Kansallisella tasolla monikeskuksisuus on pääasiassa rohkaisemista alueelliseen erikoistumiseen ja vahvempaan työnjakoon kaupunkiseutujen välillä sekä kaupunkimaisten toimintojen ja palvelujen turvaamista koko maassa.

ESDP:ssä (Euroopan aluesuunnittelun ja alukehityksen suuntaviivat) on käytetty käsitettä Pentagonin kuvaamaan Euroopan ytimen kaupunkijoukkoa, jonka kulmina ovat Lontoo, Pariisi, Milano, München ja Hampuri. Laajentuneessa Euroopassa Pentagonin on fyysisesti 15 % maa-alasta, sen alueella asuu 30 % väestöstä ja siellä tuotetaan 45 % bruttokansantuotteesta. Eurooppalaisella tasolla monikeskuksisuus on pääasiassa vahvojen kaupunkijärjestelmien tukemista Pentagonin ulkopuolella ja erikoistumisen syventämistä eurooppalaisella tasolla.

Eurooppalaisen kaupunkiverkon kuvaus

Esponissa on tuotettu kuva Euroopan kaupunkiverkosta. Suomalainen innovaatio on toiminut tässä tapauksessa vientituotteena, sillä kuvauksen metodi on johdettu suomalaisesta kaupunkiverkkotutkimuksesta. Keskeisenä käsitteenä on käytetty toiminnallista kaupunkiseutua, joka toimii myös tilastol-

>

> lisena perusyksikkönä.

Analyysissä käytettiin toiminnoista viittä eri painoarvoluokkaa, eli kukin kaupunkiseutu on luokiteltu merkityksen mukaan globaalisti, eurooppalaisesti, kansallisesti, alueellisesti tai paikallisesti merkittävä seitsemällä eri toiminnolla (väestömäärä, kuljetus, turismi, teollinen tuotanto, osaaminen, yritysten päätöksenteon keskuksena toimiminen ja hallinnollinen rooli).

Väestön mittarina on käytetty kaupunkiseudun väkilukua. Väestöpohja on määräävä tekijä monissa yksityisen ja julkisen sektorin sijaintipäätöksissä, työvoiman saannissa, monipuolisessa kulttuuritarjonnassa jne. Euroopassa Pentagon on vahva, mutta ”ulokkeita” suuntautuu myös Unkarin ja Italian suuntaan. Euroopan reuna-alueilla suuret kaupunkiseudut ovat saarekemaisempia. Suomessa on tyypillinen pohjoismaainen kaupunkirakenne. Ainoastaan pohjoismaissa suurin kaupunkiseutu on ollut myös 1990-luvulla suhteellisesti suurin voittaja, kun muualla Euroopassa keskisuuret ja pienet kaupungit kasvavat suhteellisesti tarkasteltuna nopeammin.

Kuljetuksen moninapaisuus on merkittävässä roolissa monikeskisuuden tukemisessa. Pitkien etäisyyksien Suomessa, kuten myös Norjassa ja Ruotsissa, kuljetusinfrastruktuuri on edelleen monikeskuisen. Turismi tekee Euroopasta monikeskuisemmän, sillä turismiorientoituneen kaupunkiverkon eurooppalainen paino on Välimerellä ja Alpeilla. Suomessa turismi ei siis juurikaan edistä monikeskisuutta.

Monissa maissa kaupunkirakenne on muokkautunut vahvasti teollistumisen kautta. Vaikkakin teolliset alueet ovat kamppailleet rakennemuutosten kanssa jo vuosikymmeniä, ovat ne edelleen vahvoja nikamia talouden selkärangas. Suomessakin monikeskuisen kaupunkirakenne nojaa vahvasti teollistuneisiin kaupunkiseutuihin. Osaamisessa pääkaupunkiseutu on kaikissa maissa vahvin solmukohta, mikä edesauttaa Eurooppalaista monikeskisuutta. Myös lähes kaikissa maissa, Suomi mukaan lukien, korkeakoulujärjestelmä vahvistaa monikeskisuutta.

Euroopassa yritysten päätöksenteko on erittäin vahvasti keskittynyt Pentagoniin. Ainoa kaupunkiseutu jolla on eurooppalaisittain merkittävä rooli yritysten päätöksentekokeskuksena Pentagonin ulkopuolella on Tukholma, jota voidaan jossain määrin pitää jopa uhkana Suomen kaupunkiseuduille, sillä

pohjoismaisten yritysten fuusioituessa pääkonttori usein sijoitetaan juuri Tukholmaan. Suomessa yritysten päätöksenteko on varsin vahvasti keskittynytä muutamaan suurimpaan kaupunkiseutuun, eli toiminto ei edistä monikeskisuutta. Kaupunkiseudun julkisen sektorin hallinnollisilla tehtävillä on monissa Euroopan maassa, myös Suomessa, merkittävä rooli monikeskisuuden ylläpitämisessä ja rakentamisessa. Hallinnollisessa järjestelmässä pääkaupunkiseudut ovat linkejä eurooppalaiseen kaupunkijärjestelmään.

Toiminnallisesti merkittäviä kaupunkiseutuja on Euroopassa kaikkiaan 1 595 kappaletta (Kts. Kuva s. 26). Seitsemän toiminnon painoarvon keskiarvon perusteella kaupunkiseudut on luokiteltu kolmeen luokkaan. MEGA-luokkaan (Metropolitan European Growth Areas) kuuluu 64 kaupunkiseutua, ylikansallisesti ja kansallisesti merkittäviin kaupunkiseutuihin 219 kaupunkiseutua, alueellisesti ja paikallisesti merkittäviä kaupunkiseutuja on 1 312. Suomessa ainoastaan Helsinki on MEGA-luokassa, ylikansallisesti ja kansallisesti merkittäviä kaupunkiseutuja on yhdeksän (Jyväskylä, Kotka, Kuopio, Lappeenranta, Oulu, Pori, Tampe-

re, Turku ja Vaasa). Paikallisesti ja alueellisesti merkittäviä kaupunkiseutuja (25 kpl) ovat Forssa, Hämeenlinna, Iisalmi, Imatra, Jämsä, Joensuu, Kajani, Kemi, Kokkola, Kouvola, Lahti, Lohja, Maarianhamina, Mikkeli, Pietarsaari, Raahe, Rauma, Riihimäki, Rovaniemi, Salo, Savonlinna, Seinäjoki, Tornio, Varkaus ja Tammisaari.

Suomi on monikeskuisen maan kaupunkiverkkomme on kattava ja edelleen elinvoimainen. Suuri haaste on, miten tämä rakenne ylläpidetään. Pitkien etäisyyksien maassa monikeskisuus säilyy vielä pitkään ensisijaisesti strategisena työkaluna muualla kuin Helsingin metropolialueella.

Koko Espon-materiaali on saatavissa osoitteesta www.espon.lu (projekti 1.1.1 käsittelee monikeskisuutta)

Suomenkielinen esitys aiheesta löytyy aluekeskusohjelman kotisivulta osoitteesta www.intermin.fi/alue/aky -> ajankohtaista

Janne Antikainen

Valtion vuoden 2004 talousarvioesitys:

HALLITUS TUKEE KUNTIEN ja MAAKUNTIEN KEHITTÄMISTÄ

Lisäystä maakunnan kehittämiskeskukselle

Hallitus esittää vuoden 2004 talousarvioesityksessään, että maakuntien kehittämiskeskusta nostetaan ja kuntien harkinnanvaraisia rahoitusavustuksia lisätään.

Maakunnan kehittämiskeskusta nousee 14 miljoonalla eurolla 33,9 miljoonaa euroon. Toiminnassa painotetaan alueiden kilpailukykyyn ja osaamisen parantamista.

Hallitus esittää niin ikään kuntien harkinnanvaraisiin rahoitusavustuksiin miljoonan euron lisäystä eli kokonaisuudessaan 48,1 miljoonan euron määrärahaa. Harkinnanvaraista rahoitusavustusta voidaan myöntää kunnalle, joka ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi on taloudellisen tuen tarpeessa.

SVENSK RESUMÉ

■ Nyheter från Bryssel

Regeringskonferensen i oktober är exceptionellt viktig för Europas framtid. Målet är att komma överens om en europeisk grundlag som motsvarar den utvidgade unionens behov under de närmaste åren. Endast ett fåtal möten kommer att hållas, så medlemsländerna bör prioritera vad de vill ta upp. Det vore mycket viktigt att Finlands initiativ om glest bebodda regioner godkänns. En annan stor fråga är beredningen av Agenda 2007. Kommissionen bereder för tillfället både en budget och ett ställningstagande till region- och strukturpolitiken för 2007–2013. Ärendena hänger ihop och många intressenter gör anspråk på strukturfondsmedlen. Kommissionens ställningstagande väntas i oktober. Finland kan ännu påverka genom att stöda region- och strukturpolitiken och hålla fast vid tidigare uppställda mål.

Paavo Pirttimäki

■ Finlands region- och strukturpolitiska förslag inför regeringskonferensen

Finland föreslår att det nya grundlagsfördraget bör innefatta skapandet av en rättslig grund både för utvecklingen av nordliga, mycket glest bebyggda regioner och för samarbetet över EU:s yttre gränser. De förstnämndas specialstatus, som finns inskriven i Finland och Sveriges anslutningsfördrag, bör även i framtiden bevaras oförändrad. Regionerna ifråga lider av bestående problem och deras utveckling tillför EU mervärde bl.a. i relation till Ryssland. Vad samarbetet över EU:s yttre gränser beträffar ökar det i betydelse i och med utvidgningen, men saknar i nuläget både rättslig grund och lämpliga instrument.

Tiina Heiskanen

■ Sapirs rapport inspirerar Agenda 2007?

Enligt den s.k. Sapir-rapporten, som Prodi beställt av en grupp nationalekonomer, har EU misslyckats med att främja ekonomisk tillväxt. Därför föreslår skribenterna radikala förändringar i EU:s budget. Förslagen har vunnit stöd bland intressenter som är för en helt förändrad kohesionspolitik, och det verkar som om de delvis skulle komma att inverka på den tredje kohesionsrapporten. En total reform skulle dock spränga kohesionsrapportens tidtabell. Det verkar därför sannolikt att den förnyade region- och strukturpolitiken i stort sett kommer att följa kommissarie Barniers riktlinjer.

Mårten Johansson

■ Arbetsdryg översyn av Östersjöns Interreg IIIB program

Nästa ansökningsrunda i Östersjöns Interreg IIIB-program är i början av nästa år. Ansökningsrundan öppnas 12.1.2004 och avslutas 27.2.2004. Information och anvisningar om sökande av inrikesministeriets medfinansiering sätts på ministeriets hemsida (www.intermin.fi) senast i mitten av januari. Det är dock skäl att kontakta ministeriet redan före

det. Det finns ett särskilt stort behov av projekt inom åtgärderna 2.1. (stadsnätverk) och 2.2. (kommunikationer) samt insatsområde 3 (institutionsbyggande). En hel del projektidéer under insatsområde 3 presenterades på partenarietet i Gdansk 16.–17.6.2003 och flera sådana ansökningar lämnades också under den fjärde seed money-rundan, som avslutades 8.9.2003. Sammanlagt inkom 21 ansökningar under denna runda.

En hel del av programadministrationens resurser har sedan senaste vår gått till det omfattande översynsarbete som pågår för närvarande. I arbetet skall beaktas Interreg IIIB programmets halvtidsutvärdering, Interreg IIIB programmet justering p.g.a. utvidgningen, kopplandet av två nya Aprioriteter (Estland-Lettland-Ryssland och Lettland-Litauen-Vitryssland) till Interreg IIIB programmet, justeringar föranledda av kommissionens "New Neighbourhood"-redogörelse samt indexeringsmedlen för 2004–2006. Flera arbetsgrupper har tillsatts för de olika deluppgifterna. Ett första samlat reviderat programdokument skall behandlas av övervakningskommittén 16.–17.10.2003. Därefter skall dokumentet sändas till kommissionen för kommentarer. Ett slutligt dokument väntas föreligga på vårvintern och kommissionen väntas godkänna den nya programhelheten i början av nästa sommar.

Finländaren Eeva Rantama har valts till Olli Löytynojas efterträdare och hon tillträder sitt jobb i Rostock-sekretariatet 1.10.2003.

Harry Ekestam

■ Den femte ansökningsrundan i Norra Periferins Interreg IIIB program avslutades, i fortsättningen blir ansökningsförfarandet mer flexibelt

Den femte ansökningsrundan avslutades 15.9.2003 och resulterade i 8 ansökningar, varav 4 med finländskt deltagande. Antalet ansökningar är ungefär på samma nivå som tidigare. Finlands nationella rådgivande grupp (RAG) behandlar projekten på sitt möte 22.10.2003 och de slutliga besluten tas på övervaknings- och styrkommitténs (PMC) möte 27.–28.11.2003.

Islands, Färöarnas och Grönlands deltagande i programmet har väckt en hel del entusiasm i de berörda områdena, t.o.m. så mycket att de medel dessa länder/regioner reserverat för programmets genomförande visat sig knappa. På Grönland har man redan beslutat lägga mer medel i programmet och detta övervägs också i Island. En hårdare prioritering blir dock nödvändig i dessa områden.

Trots det stora antalet projektidéer har antalet ansökningar förblivit rätt lågt och det finns en fara för att programmet kan mista en del medel p.g.a. den s.k. n+2 regeln. Faran är större nästa år än i år. För att öka antalet ansökningar har man beslutat övergå till ett kontinuerligt ansökningsförfarande med på förhand bestämda beslutsmöten. Det nya systemet är under beredning och beslut om nästa års beslutsmöten (förmodligen 3 st.) tas på PMC-mötet i november. Detta kommer att innebära vissa förändringar i inrikesministeriets medfinansieringssystem och därom kommer att informeras på ministeriets hemsida. Ett "minipartenariat" ordnas i Skottland 20.–21.11.2003 och ett regelrätt partenariat på Hurtigruten från Trondheim till Bodö 17.–18.1.2004. Båda fokuseras på vissa prioriterade teman.

Niclas Forsling har utsetts till Team Leader för sekretariatet. En av sekretariatets tre tjänster är för närvarande obesatt och kommer att besättas så fort som möjligt med en lämplig person från dem som deltagit i de två senaste rekryteringsomgångarna. Sekretariatet flyttar in i nya utrymmen i Köpenhamn i november.

Harry Ekestam

■ INTERACT-programmets genomförande fortskrider planenligt

På sitt senaste möte 25.6.2003 tog INTERACT-programmets övervaknings- och styrkommitté slutligt beslut om att grunda fyra INTERACT-punkter (Info and Animation, Qualification and Transfer, Managing Transition och IIIC Coordination). Ett nytt förslag till IP Tool Box inbegärdes och avsikten är att besluta om det på hösten genom skriftlig procedur. Efter att de olika IP uppfyllt de olika villkor som ställdes (inkl. budgetreduktioner) kommer förvaltningsmyndigheten att sluta avtal med dem och arbetet kan komma igång. Samtliga IP skall presentera sina arbetsplaner för 2004 på övervaknings- och styrkommitténs möte i december.

I samband med junimötet anordnades också den andra INTERACT informationsdagen, som vände sig till sådana aktörer som är intresserade av att söka finansiering under programmets insatsområden 2 och 3.2. Den första öppna ansökningsrundan öppnades 25.7.2003 och avslutas 30.9.2003. Beslut om vilka projekt som finansieras tas på övervaknings- och styrkommitténs decembermöte. En andra ansökningsrunda kommer att ordnas under år 2004. Mera information finns på programmets hemsida www.interact-online.net.

Harry Ekestam

■ Andra ansökningsrundan för Interreg III C

Den andra ansökningsrundan för Interreg III C har avslutats. Hela 21 finländska partners skickade in ansökningar om statlig delfinansiering. Av dessa beviljades 20; den sista kunde inte beviljas p.g.a. en kvotregel i anslutning till regionala ramåtgärder (Regional Framework Operation, RFO). Möjliga överblivna medel överflyttas till den tredje ansökningsrundan. Vidare inkom under sommaren ett sammandrag av den första ansökningsrundans beslut. Enligt detta är det Nordlig zon som genomför programmet effektivast.

Ulla Blomberg

■ Urbact-övervakningskommittén samlades

Urbact-programmet, som finansieras ur gemenskapsinitiativet Urban, ska främja utbyte av erfarenheter mellan tidigare och pågående Urban-program och pilotprojekt. Urbacts övervakningskommitté höll sitt andra möte i Paris 18.6 och valde då bl.a. ut de första stadsnätverken. Finansieringsbeslut fattades till ett belopp av 2,2 MEUR. Finansiering beviljades bl.a. åt två nätverk där Vanda respektive Helsingfors ingår. Övervakningskommittén sammanträder nästa gång 5.11.

Mika Honkanen

■ Nya riktlinjer om användningen av strukturfondsmedel för projekt kring elektronisk kommunikation

Kommissionen har gett ut ett beredningsdokument om användningen av strukturfondsmedel för projekt kring elektronisk kommunikation. Dokumentet, som ska främja användningen av strukturfondsmedel för att förbättra efter-satta regioners elektroniska kommunikation, anknyter till handlingsplanen eEurope 2005. Det innehåller information om regelverket för planering och genomförande av strukturfondsfinansierade projekt kring elektronisk kommunikation, samt kriterier och verksamhetsmodeller som ska underlätta projektutvärdering och -urval. Dokumentet finns på http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/working/sf2000_en.htm.

Marja Taskinen

■ NÄRP-möten mm.

NÄRP:s andra möte för i år hölls 17.6.2003 i Tartu i samband med den gränsregionala konferensen (se särskild artikel). Vid mötet beslöts bl.a. en två-årig secondment av en nordisk person (Flemming Thornaes) till ESPON:s sekretariat. Det är frågan om ett projekt, där personen ifråga rapporterar regelbundet till NÄRP. NÄRP beslöt också att genomföra halvtidsutvärderingen av de nuvarande gränsregionala programmen som en självvärdering och ett best practice -seminarium under hösten.

Årets tredje möte hölls 10.9.2003 i Stockholm och i sedvanlig stil hölls vid detta möte också ett gemensamt möte med Nordregios styrelse. Vid NÄRP-mötet diskuterades bl.a. uppläggningsen av höstens ministermöte samt det Västnordiska samarbetet. Vid det gemensamma mötet med Nordregio erhöles information om och diskuterades bl.a. nya forskningsprojekt, en användarundersökning samt Nordregios arbetsprogram för de närmaste åren.

Årets ministermöte hölls 29.10.2003 i Oslo, i samband med Nordiska Rådets session. Årets teman är EU-utvidgningens verkningar på regionalpolitiken i Norden samt det gränsregionala samarbetet. NÄRP håller sitt nästa möte genast efter ministermötet. Årets sista NÄRP-möte hålls 26.11.2003 i Köpenhamn. Av höstens andra begivenheter kan nämnas årets andra regionalpolitiska verkstad, som hålls 13.-14.10.2003 i Helsingfors. I detta sammanhang är det också skäl att påminna om Nordregios kursutbud, speciellt URSA och SIRIUS. Mera information på Nordregios hemsida www.nordregio.se.

Harry Ekestam

■ Det gränsregionala nätverket i närområdena har blivit en framgång

Det först verksamhetsåret för NÄRP:s gränsregionala nätverksprojekt i närområdena kröntes av en stort upplagd konferens 16.-17.6.2003 i Tartu. I konferensen deltog ca 100 representanter för de nordiska, baltiska och ryska gränsregionerna, Nordiska Ministerrådet, de olika ländernas förvaltning samt flera regionala samarbetsorganisationer. Konferensen bidrog till att förstärka projektets förankring hos beslutsfattare och aktörer i Österjyregionen samt lade grunden för närmare samarbete mellan gränsregioner i Norden

och i närområdena. Vid sitt möte i anslutning till konferensen beslöt NÄRP bevilja finansiering för en fortsättning av projektet under 2004. Av höstens händelser kan nämnas det andra trainingtillfället för deltagarna i nätverket, som hålls vecka 42 i Kaliningrad.

Harry Ekestam

■ Den fjärde nordisk-skotska konferensen hölls i Örnsköldsvik

I konferensen som hölls 7.–9.9.2003 i Örnsköldsvik deltog drygt 50 representanter för centralförvaltning, regioner, samarbetsprojekt och forskningsinstitut i Skotland och de nordiska länderna. På agendan stod bl.a. erfarenheter av det hittillsvarande samarbetet och specifika samarbetsprojekt samt diskussion om förutsättningarna för fortsatt samarbete i ett förändrat Europa. Vid konferensen presenterades en intressant analys av EU-finansierade skotsk-nordiska samarbetsprojekt under den förra strukturfondsperioden. I konferensens konklusioner konstaterades att det nuvarande samarbetsprogrammet fungerar väl som ramverk fram till utgången av 2005, men att genomförandet borde bli mera proaktivt och att man under de kvarvarande åren borde fokusera på ett mindre antal strategiskt viktiga projekt. Man borde också i god tid före utgången av samarbetsprogrammet diskutera samarbetets förutsättningar på längre sikt. Mera information om konferensen finns att hämta på www.eprc.strath.ac.uk/nordic.

Harry Ekestam

■ OECD-möten

På OECD:s möte för höga regionpolitiska beslutsfattare i Martigny i Schweiz 25–26.6 delgav medlemsländerna sina erfarenheter av den nya regionpolitiken. Därtill efterlystes innovationer och effektivitet inom regionpolitiken, och diskuterades förhållandet mellan OECD:s och EU:s regionpolitiska mål. OECD:s regionutvecklingskommitté sammankom 27.6, och dess arbetsgrupp för regionindikatorer 23–24.6. OECD ska starta en undersökning om regionala synvinklar på immigrationspolitik.

Mika Honkanen

■ Regeringens strategidokument

I detta nummer av Alue-Integraattori publiceras utdrag ur den regionpolitiska delen av regeringens strategidokument, som godkändes i regeringens aftonskola 17.9.2003. I dokumentet, som finns tillgängligt i sin helhet på statsrådets hemsida, betonas bl.a. vikten av att förbättra den regionala balansen, effektivisera regionförvaltningen och regionalisera statsförvaltningen. Därtill ska det landsbygdspolitiska helhetsprogrammet uppdateras.

Ilpo Takanen

■ Uppdelningen i ekonomiska regioner justeras

Inrikesministeriet har bett landskapsförbunden inkomma senast 15.9 med utlåtanden om behovet av att justera den gällande uppdelningen i ekonomiska regioner. Cirka en tred-

jedel av förbunden har föreslagit ändringar, oftast föranledda av nyligen genomförda eller planerade sammanslagningar. IM:s beslut om ny uppdelning torde fattas inom november månad.

Ilkka Salonen

■ Självutvärdering av landskapsprogrammen

Nästan alla landskap har nu justerade eller nya landskapsprogram. I början av hösten ordnades brett upplagda feedbackseminarier där deltagarna utbytte erfarenheter av planeringssystemet. Man var nöjda med samarbetet, men konstaterade att tidtabellen varit stram och att programmets innehåll varierar stort mellan landskapen. Det viktigaste är att man ur programmen kan härleda de årliga verkställighetsplanerna. Parterna i programarbetet samlas nästa gång i mars 2004, då för att utvärdera hur väl verkställighetsplanerna beaktats i statsbudgeten.

Pekka Urjanheimo

■ Nytt kring utvecklingen av samarbetet i Helsingforsregionen

Den nytillsatta delegationen för Helsingforsregionen sammankom för första gången i augusti. Samma månad inledde Jussi-Pekka Alanen, utredningsman för utveckling av samarbetet inom Helsingforsregionen, sitt arbete. Delegationen sammankommer nästa gång i november. Utredningsmannen ska inkomma med sitt förslag till slutet av februari 2004. Deras samarbete har koordinerats genom överlappande medlemskap i delegationen och utredningsmannens sekretariat.

Antti Valle

■ Fortsättningen på programmet för regioncentra: alla regioner fortsätter, inga nya utses

Ministerarbetsgruppen för förvaltning och regionutveckling (HALKE) fattade 18.9 ett principbeslut om genomförandet av programmet för regioncentra åren 2004–2006. Enligt beslutet fortsätter de hittills utsedda regionerna till slutet av 2006; inga nya regioner utses. Tyngdpunkterna i programmets genomförande harmonierar med målen i regeringen Vanhanens regeringsprogram. I HALKE:s principbeslut ingår vidare att stöda genomförandet av stadsprogrammen i huvudstadsregionen samt regionerna i dess närhet.

Hanna Paakkolanvaara

■ Ett Finland med många stadscentra i ett polycentriskt Europa

En trend under 1990-talet har varit en geografisk koncentration av befolkningen och företagen både i Finland och Europa. Detta kan utgöra ett hot mot den ekonomiska tillväxten, den hållbara utvecklingen och den sociala och territoriella kohesionen både på europeisk och nationell nivå. Inom ramen för projektet ESPON har man kartlagt det

europiska nätverket av stadsregioner. Denna utredning skall i fortsättningen utgöra grunden för en politik som balanse- rar utvecklingen mellan dessa stadsregioner.

Man kan förstå begreppet polycentricitet på många olika sätt. Detta kan utgöra en styrka – man kan använda termen i varierande regionala och politiska sammanhang. Polycentricitet eller flerkärnighet handlar dels om hur många och hurdana städer det finns i regionen och dels om städernas inverkan på varandra. Dessutom innebär begreppet olika saker på europeisk, nationell och regional nivå. Till exempel, som motvikt till Central-Europa, måste de övriga huvudstadsregionerna inneha en stark position och dessa länder kan därmed bli mera monocentriska.

I ESPON 1.1.1 projektet har man gjort en beskrivning av de urbana nätverken i Europa (EU 15 + 10 + 4 grann- länder). Stadsregionernas betydelse har utretts med hjälp av sju faktorer: befolkningsmängd, transport, turism, industri, kunskap, beslutfattande centrum och administrativ roll. Det

finns 1595 stadsregioner i Europa, av vilka 64 är klassifice- rade som "MEGAs" (Metropolitan European Growth Areas), 219 är (över)nationella centra och 1 312 är regionala eller lokala centra. I Finland är bara Helsingfors ett "MEGA". Nio stadsregioner har (över)nationell betydelse (Björneborg, Jyväskylä, Kotka, Kuopio, Tammerfors, Uleåborg, Vasa, Villmanstrand och Åbo) och 25 är regionala eller lokala centra (Brahestad, Ekenäs, Forssa, Idensalmi, Imatra, Jakob- stad, Jämsä, Joensuu, Kajana, Karleby, Kemi, Kouvola, Lahtis, Lojo, Mariehamn, S:t Michel, Nyslott, Raumo, Riihimäki, Rovaniemi, Salo, Seinäjoki, Tavastehus, Torneå och Varkaus).

Man kan bekanta sig med ESPON:s rapporter på internet. Adressen är www.espon.lu (projekt 1.1.1 gäller flerkärnighet).

Janne Antikainen

Alue-Integraattorin internet-osoite: <http://www.intermin.fi/suomi/integraattori>

TOIMITUS

Julkaisija: Sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosasto • **Vastaava toimittaja:** Kielo Karioja-Mäkelä, puh. (09) 160 42261, fax (09) 160 44650, e-mail: kielo.karioja@sm.intermin.fi • **Svensk resumé:** Wilhelm Barner-Rasmussen • **Taitto:** Tuula Kostia • **Tilaukset:** Raili Markoff, puh. (09) 160 44532, fax (09) 160 44655, Sisäasiainministeriö, PL 26, 00023 VALTIONEUVOSTO, julkaisu on maksuton • **Monistus:** Sisäasiainministeriön monistamo

ISSN 1237-2226